Public Disclosure Authorized

Public Disclosure Authorized

Okvir za ekološko i socijalno upravljanje (ESMF)

(Nacrt)

PROJEKAT JAČANJA FINANSIJSKOG SEKTORA KOSOVA

Februar 2019

Sadržaj

1 UVOD 5

2 OPIS PROJEKTA INVESTICIONE PODRŠKE 6

3 LINIJE FINANSIJSKE PODRŠKE 6

3.1 Linija finansijske podrške za investicije 6

3.2 Linija finansijske podrške za izgradnju kapaciteta 8

4 POLITIKE SB koje VAŽE ZA projekAt 9

5 ZAINTERESOVANI AKTERI 10

6 PREGLED NACIONALNOG ZAKONODAVSTVA 11

7 PRIHVATLJIVE I NEPRIHVATLJIVE INVESTICIJE 13

7.1 Aktivnosti koje je KCGF isključio 13

7.2 Isključivanje politika Svetske banke 14

7.3 Druge vrste projekata koji nisu prihvatljivi 14

8 KATEGORIJE ZA PROVERE I PROCENU OKOLINE 15

8.1 Zahtevi Uredbe o EIA (PUO – o *proceni uticaja na okolinu)* na Kosovu 15

8.2 Kategorije SB za pregled (skrining) ekosistema 16

8.3 Dokumentacija o ekološkoj savesnoj dužnosti 19

8.4 Ekološka revizija (Izveštaj) 19

9 POSTUPCI PREGLEDA (SKRININGA) 19

9.1 Socijalna procena 20

9.2 Mehanizam za naknadu štete 20

10 DOKUMENTI ZA POTREBE SAVESNE PAŽNJE, JAVNE KONSULTACIJE I OBJAVLJIVANJE 21

11 PROCES PREGLEDA ŽIVOTNE SREDINE (RFI, KCGF I SB) 21

11.1 Monitoring i izveštavanje 22

ANEKS 1 - GLAVNE ODGOVORNOSTI KLJUČNIH UČESNIKA 24

ANEKS 2 - KONTROLNA LISTA ZA UPRAVLJANJE OKOLINOM 25

ANEKS 3 - PLAN ZAŠTITE OKOLINE I SOCIJALNOG UPRAVLJANJA 33

ANEKS 4 - ZAPISNIK SA KONSULTATIVNOG SASTANKA ZA ESMF 36

ANEKS 5 - PROJEKTI NAVEDENI U ANEKSU I ZAKONA O OCENI UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU (eia) ZA KOJE SE ZAHTEVA EIA 37

ANEKS 6 - PROJEKTI NAVEDENI U ANEKSU II NACIONALNOG ZAKONA O EIA 41

ANEKS 7 - LISTA AKTIVNOSTI KOJE SU PREDMET OPŠTINSKE EKOLOŠKE DOZVOLE..... 44

ANEKS 8 - POSTOJEĆI SISTEMI KOMERCIJALNIH BANAKA (RFI) ZA EKOLOŠKI PREGLED (SKRINING) I UPRAVLJANJE OKOLINOM 46

Procedure ProCredit Banke za upravljanje zaštitom životne sredine i društvene zajednice .....**Error! Bookmark not defined.**

Procedure Raiffeisen Banke za upravljanje životnom sredinom i društvenom politikom na Kosovu .....**Error! Bookmark not defined.**

Procedure za ekološko i socijalno upravljanje TEB banke Kosovo ..... **Error! Bookmark not defined.**

Akronimi i skraćenice

EA – Ekološka procena

ESMF – Okvir ekološkog i socijalnog upravljanja

ESMP – Plan ekološkog i socijalnog upravljanja

ESMS – Sistem ekološkog i socijalnog upravljanja

FI – Finansijska isntitucija

RFI – Registrovana finansijska institucija

KCGF – Kosovski fond za kreditne garancije

H&S – Zdravlje i bezbednost

OHS – Profesionalno zdravlje i bezbednost

MER – Ministarstvo za ekonomski razvoj

MŽSPP – Ministarstvo za životnu sredinu i prostorno planiranje

OED – Opštinska ekološka dozvola (*Municipal Environmental Permit*)

MMSP – Mikro, mala i srednja preduzeća

AU – Administrativno uputstvo

ODRICANJE OD ODGOVORNOSTI

Ovo je nezvanični, vannormativni prevod nacrt dokumenta , koji nije zvanična verzija sastavljena na zvaničnom jeziku. U slučaju da je deo sadržaja ovog prevedenog pravilnika u suprotnosti sa verzijom na engleskom jeziku, verzija na engleskom jeziku ima prevlast. KFKJ ne preuzima nikakvu odgovornost za nijednu nepreciznost koja ovde postoji.

1 UVOD

Sa populacijom od oko 1,8 miliona, Kosovo je jedna od najsiromašnijih zemalja Evrope, sa skoro trećinom stanovništva koje živi ispod nacionalne linije siromaštva. Istovremeno, sa svojom novom državnošću i prosečnom starošću stanovništva od 26 godina, Kosovo je najmlađa zemlja na kontinentu, sa novim mogućnostima i izazovima. Stope nezaposlenosti su takođe uporno visoke - 2015. godine gotovo trećina radne snage je bila nezaposlena; među mladima je stopa nezaposlenosti iznosila više od 57%.

Mikro, mala i srednja preduzeća (MMSP) igraju ključnu ulogu u stvaranju radnih mesta. Prema izveštaju Svetske banke o dijagnostici posla (2017), Kosovo se ističe u međunarodnim poređenjima u smislu većeg doprinosa mikro firmi zapošljavanju. MMSP čine 65 procenata zaposlenosti, dok mikro preduzeća samo obezbeđuju 36 procenata ukupne zaposlenosti. Jedno od ključnih ograničenja za rast MMSP je pristup finansijama jer su zajmodavci (finansijske institucije) konzervativni, a kamatne stope i zahtevi za garancijom (*kolateralom*) i dalje visoki.

Vlada Kosova je podnela zahtev Svetskoj banci (SB) za jačanje posredovanja finansijskog sektora kroz povećanje kapitala Kosovskog fonda za garancije kredita (KCGF).
MMSP na Kosovu se suočavaju sa ograničenjima u pristupu finansiranju zbog visoke neformalnosti, nejasnih imovinskih prava i slabog pravosudnog sistema, što je takođe prouzrokovalo konzervativne prakse u pozajmljivanju i averziju banaka prema riziku. Isti razlozi su takođe obeshrabrili investitore da uspostave privatne garancije kao što je to slučaj u većini zemalja u razvoju. Ova situacija je zahtevala intervenciju u javnom sektoru i KCGF je osnovan 2016. godine kao nezavisna, zakonska institucija.

Cilj projekta je poboljšanje pristupa finansijama za MMSP, koji su istovremeno glavni korisnici zajedno sa zajmodavcima.

Zbog obima projekta jedina pokrenuta zaštitna politika je OP 4.01 Ekološka procena, a ukupna Projektna kategorija u skladu sa politikama zaštitnih mera Svetske banke je B. Ovo znači da nema aktivnosti visokog rizika, potprojekata A kategorije ili onih koji pokreću druge zaštitne mere Svjetske banke. Politike će biti podobne za podršku u okviru Projekta. S obzirom na to da specifične investicije za koje će biti izdate garancije, u okviru Projekta, neće biti identifikovane do implementacije projekta, pripremljen je Okvir za upravljanje životnom sredinom i socijalnim pitanjima (ESMF).

Ekološke procene će se sprovoditi u skladu s nacionalnim propisima o zaštiti okoline koji se sprovode uglavnom preko Politika mera zaštite Ministarstva za životnu sredinu i prostorno planiranje i SB, kao što je i definisano u ovom ESMF-u.
Proces procene uticaja na okolinu se sprovodi kako bi se utvrdili mogući pozitivni ili negativni uticaji predloženih pod-projekata; da proceni mere predostrožnosti koje treba preduzeti kako bi se izbegli, sprečili, ublažili ili sveli na minimum negativni uticaji koji mogu da oštete životnu sredinu (na primer izgradnjom i merama ublažavanja); i za nadzor i inspekciju implementacije pod-projekta.
Pod-projekti bi trebalo da budu podvrgnuti procesu ekološkog i socijalnog pregleda od strane RFI i KCGF što uključuje procedure opisane u poglavlju 13. Međutim, KCGF će biti odgovoran za uspešnu implementaciju Projekta, uključujući sveukupnu ekološku usklađenost. RFI će biti odgovorni za ekološku kategorizaciju (skrining) aplikanata / pod-projekata i da se osigura da svaki garantovani pod-projekat (i pod-projektni predlog) uključuje procenu njegovog uticaja na okolinu koji je prikladan za datu kategoriju, mere ublažavanja koje su adekvatne rezultatima procene i dokumentaciju lokalnih vlasti u vezi sa čišćenjem i da je potprojekat u skladu sa nacionalnim propisima o zaštiti okoline i sa politikama SB.

Svrha ESMF-a je da osigura da potprojekti koji se mogu implementirati identifikuju i bave se rešavanjem mera za izbegavanje i minimiziranje ekoloških i socijalnih uticaja u sladu sa relevantnim kosovskim ekološkim i socijalnim zakonodavstvom i politikama Svetske banke o zaštitnim merama. ESMF definiše kako će se zaštitne mere uzimati u obzir i primenjivati za sve projektne aktivnosti koje mogu imati svoje zahteve u pogledu zaštite. Ovaj ESMF je dokument KCGF koji se primenjuje na sve aktivnosti u okviru Projekta jačanja finansijskog sektora na Kosovu i biće neophodan deo operativnog priručnika projekta i sporazuma o zajmu između KCGF i RFI.

2 OPIS PROJEKTA INVESTICIONE PODRŠKE

Cilj Projekta je poboljšanje pristupa finansijama za MMSP i sastoji se od dve komponente:

Komponenta 1: Unapređenje okvira za kreditne garancije (19 miliona evra). U okviru ove komponente, Projekat će povećati kapitalnu osnovu KCGF-a, proširiti ponudu ponuđenih produkata. Prema tome, komponenta se sastoji od dve potkomponente:

Potkomponenta 1: Povećanje kapitalne osnove KCGF-a. U okviru ove potkomponente, SB će pozajmiti Republici Kosovo 16 miliona dolara za proširenje kapitalne baze KCGF-a. Ministarstvo finansija (MF) je potvrdilo da će biti stranka zaduživanja u ime KCGF-a, a sredstva će biti usmerena kao grant za KCGF. Dodatni kapital će omogućiti povećanje korišćenja Fonda i omogućiti KCGF-u da reši veći deo finansijskog jaza za mala i srednja preduzeća. Procene oko nedostatka finansiranja i konsultacija sa finansijskim institucijama i drugim donatorima ukazuju na to da u finansijskom sektoru ima dovoljno prostora za apsorpciju ekspanzije. Očekuje se da će planirana revizija CBK-a za ponderisane rizike za garantovani portfelj u narednim mesecima imati pozitivan uticaj na potražnju za garancijama.

Potkomponenta 2: Uspostavljanje prostora za nedovoljno opslužene i strateške segmente. U okviru ove potkomponente, SB će pozajmiti Republici Kosovo 3 do 3,5 miliona evra za kapitalizaciju KCGF-a za pružanje delimičnih kreditnih garancija i, ako je potrebno, drugih finansijskih produkata za specifične teme / segmente / sektore koji imaju strateški značaj za podršku održivom rastu privrede. Od njih se očekuje da uključe mlade preduzetnike, žene vlasnice biznisa, obnovljive izvore energije, upravljanje otpadom, poljoprivredu i pokretnu imovinu koja služi kao garancija (kolateral). Povećanje pokrivenosti garancijama je od najveće važnosti za uspešnu implementaciju ove komponente, jer će dati KCGF-u fleksibilnost u razvoju produkata po meri.

Komponenta 2: Implementacija projekta i institucionalno jačanje KCGF-a (1 milion USD). U okviru ove komponente, oko 500.000 do 1.000.000 USD biće obezbeđeno za KFKJ za implementaciju projekta i institucionalno jačanje koje će biti od suštinskog značaja za efikasno korišćenje predloženog dodatnog kapitala.

3 LINIJE FINANSIJSKE PODRŠKE

3.1 Linija finansijske podrške za investicije

Kosovski kreditni garantni fond sa doniranim kapitalom u iznosu od 20 miliona dolara:

- povećati kapitalnu osnovu KCGF-a (u iznosu od 16 miliona USD),
- proširiti lepezu proizvoda / prozora za specifične segmente / sektore (u iznosu od 3 do 3,5 miliona dolara), i

- Implementacija projekta i institucionalno jačanje KCGF-a (u iznosu od 500.000 USD do 1.000.000 USD).

Kosovski kreditni garantni fond (KCGF) je lokalna, nezavisna, održiva kreditna garancijska institucija koja izdaje kreditne garancije finansijskim institucijama da pokriju do 50% rizika za kredite mikro, malih i srednjih preduzeća (MMSP).

Da bi se MMSP kvalifikovali za kreditnu garanciju, sledeći minimalni uslovi moraju biti zadovoljeni:

- Mikro, mala i srednja preduzeća u privatnom vlasništvu (MMSP), kao što je definisano u LKCGF, treba da budu uredno registrovana u Kosovskoj agenciji za registraciju biznisa (KBRA), da imaju fiskalni broj, kao i da imaju manje od dvestopedeset (250) zaposlenih,
- Poslovne aktivnosti ne smeju biti zabranjene pmare važećim zakonima, regulativnim odredbama ili međunarodnim ugovorima u kojima je Kosovo strana potpisnica,
- Kvalifikovani MMSP moraju biti u stopostotnom (100%) vlasništvu privatnih građana ili stalnih stanovnika Kosova, bez vlasništva države tokom perioda kada je kredit pokriven garancijom,
- Kvalifikovani zajmoprimac uključuje i bilo koju povezanu stranu tog dužnika. Povezane stranke treba tumačiti u skladu sa Uredbom CBK o velikim izloženosima[1], odnosno u skladu sa članom 1 stav (g) ove Uredbe.

Da bi se Kredit kvalifikovao za kreditnu garanciju, moraju biti zadovoljeni sledeći minimalni uslovi:

- Garancije će biti do 50% glavnice kredita MMSP (zajmodavac bi mogao da uzme garanciju i za niži procenat).
- Kredit ne može preći maksimalnu vrednost glavnice navedenu u Ugovoru o garanciji.

Maksimalna veličina izloženosti garancije koju fond može imati za svakog zajmoprimca ili grupu povezanih zajmoprimaca iznosi 250.000 €. Drugim rečima, maksimalna kreditna izloženost koju zajmodavac može imati za svakog zajmoprimca ili grupu povezanih dužnika kada učestvuju u garancijskoj šemi je 1.000.000 €.

- Garancije će se izdavati samo za glavnicu. One neće pokrivati kamate ili druge iznose koji se duguju kreditu ili druge troškove nastale kod zajmodavca.
- Maksimalni rok dospeća zajmova je 84 meseca.
- Zajmodavac može uzeti garanciju (kolateral) od Zajmoprimca, ali se očekuje da iznos kolaterala bude manji nego za kredite bez garancija.

Proces prihvatanja garancije

Svaki RFI će dati, analizirati, izvršiti obaveze savesnosi („due diligence“), struktusirati, isplatiti, upravljati i izvršiti sve kvalifikacione kreditne olakšice na isti način kao i za svoje negarantovane zajmove u potpunom skladu sa svim zakonima, propisima i politikama na snazi, uključujući i one na snazi CBK.

RFI će odlučiti koji će krediti dostaviti KCGF-u koji će biti pokriveni garancijom do maksimalne pokrivenosti od 50%. RFI će izvršiti kreditno ugovaranje, odrediti uslove i kredite, i dostaviti KCGF-u kredite koji ispunjavaju kriterijume iz Ugovora o garanciji.

Proces podnošenja

RFI će uneti nove zajmove pod garancijom u roku od pet (5) radnih dana od prve isplate kredita, sa informacijama kao što su: finansijska institucija, detalji o zajmu, poslovne informacije o klijentima, demografski podaci kupaca, informacije o kolateralu, informacije o garantu, informacije o strankama, informacije o životnoj sredini, itd. Kompletan skup podataka koji moraju biti obezbeđeni od strane RFI dat je u Operativnom priručniku MIS KCGF-a.

Proces odobravanja / prihvatanja

[1] Uredba o velikim izloženostima odobrena od Odbora Centralne banke Republike Kosovo 26. aprila 2013.

Čim korisnik RFI dostavi detalje o zajmovima koji će biti pokriveni garancijom, ti krediti se pojavljuju u MIS-u kao podneti.
Imenovano osoblje KCGF-a treba da obezbedi da informacije koje obrađuje korisnik RFI budu ispravne. U slučaju tehničkih grešaka, imenovano osoblje KCGF-a će kontaktirati odgovarajući RFI kako bi ispravilo tehničke greške. Kada imenovano osoblje KCGF-a smatra da su date informacije pouzdane, predmet će biti prihvaćen u MIS-u, a zajam će biti pokriven preko KCGF-a.
Postupci ekološke i socijalne dužne savesnosti, opisani u Poglavlju 13, dopunjuju na jednakim osnovama proces garancija.

3.2 Linija finansijske podrške za izgradnju kapaciteta

U okviru Komponente 2 Projekta, biće obezbeđena sredstva za KCGF za implementaciju projekta i institucionalno jačanje koje će biti od suštinskog značaja za efikasno korišćenje predloženog dodatnog kapitala. U okviru ove potkomponente KCGF će angažovati stručnjake za (i) obavljanje aktivnosti nabavke i finansijskog upravljanja za implementaciju projekta, (ii) za pregled i reformu zakonodavnog okvira, (ii) poboljšanje informacionih tehnologija, (iii) poboljšanje procene rizika, (iv) poboljšanje okvira za monitoring i evaluaciju, (v) dizajniranje i razvoj novih proizvoda prilagođenih za nedovoljno opslužene i strateške segmente, (vi) poboljšanje upravljanja okolinom i kapaciteta za nadzor, i (vii) podršku za marketing i kampanju podizanja javne svesti.

Izgradnja kapaciteta za upravljanje životnom sredinom

Uključeni RFI imaju različite kapacitete. Tri međunarodne banke: TEB, Raiffeisen i Procredit Bank su razradile sisteme upravljanja životnom sredinom i socijalnim upravljanjem - ESMS (predstavljeni u Aneksu 8) i/ili mehanizme za pregled zajmova i/ili podnosilaca zahteva i obezbeđivanje poštovanja nacionalne ekološke (i druge relevantne) regulative, dok druge, uglavnom lokalne, nemaju ništa od ovoga. Navedene tri banke sa funkcionalnim ESMS-om će koristiti svoje sisteme pored ovog ESMF-a za pregled projekata i upravljanja. Druge banke kojima nedostaje ESMS mogu nakon početnog treninga početi sa podrškom za projekte kapaciteta C, ali će KCGF i Svetska banka podržati izgradnju i poboljšanje sistema tokom implementacije projekta, a eventualno i više od toga, za podršku projektima koji su rizičniji za okolnu.

Kako bi se osiguralo da procedure za procenu uticaja na životnu sredinu, projeket i implementaciju pod-projekata budu u potpunosti u skladu sa zaštitnim politikama Svetske banke, od presudnog je značaja da KCGF i RFI imaju potrebne kapacitete i resurse za pravilno sprovođenje ovih politika. U tom smislu, KCGF će ugovoriti angažovanje eksperta za životnu sredinu (kao uslov za delotvornost projekta), člana tima za implementaciju projekta (PIU), delimično ili u punom radnom vremenu, kako bi se osiguralo sprovođenje ESMF i poštovanje nacionalnih propisa o zaštiti životne sredine i politike SB. Ekološki ekspert će biti iskusan u upravljanju životnom sredinom, proceni životne sredine i proceni rizika i dodatno će biti obučavan u skladu sa politikama i procedurama Svetske banke za zaštitu okoline (od strane stručnjaka SB za zaštitu okoline). Od njega se očekuje da obezbedi obuku (podržanu od strane SB kada je to potrebno) za RFI, i da nadgleda njihov ekološki učinak tokom implementacije.

Svi nedostaci identifikovani od strane RFI će biti rešavani i prevazilaženi kroz (i) trening sesije, čiji će sadržaj biti pripremljen od strane Ekološkog Eksperta KCGF i odobren od strane specijaliste SB za životnu sredinu, (ii) smernice, (iii) izgradnju EMS-a i (vi) druge korektivne mere. Program obuke će biti optimiziran na osnovu postojećih kapaciteta RFI, povratnih informacija od RFI u kasnijim fazama, i biće predstavljen od strane eksperta za životnu sredinu angažovanog od KCGF, uz podršku specijaliste SB, po potrebi. Ekološki ekspert će redovno izveštavati SB o kapacitetu i učinku RFI u redovnim izveštajima o napretku.

4 POLITIKE SB KOJE VAŽE ZA PROJEKAT

Politike zaštite životne sredine i socijalne zaštite Svetske banke neophodne su za dvostruke ciljeve Svetske banke u borbi protiv ekstremnog siromaštva i jačanju zajedničkog prosperiteta. Cilj ovih politika je sprečavanje i ublažavanje nepotrebnih šteta nanetih stanovnicima tokom procesa razvoja, kao i njihovoj egzistenciji i staništu. Ove politike obezbeđuju socijalne i ekološke zahteve i usaglašenost sa zahtevima i smernicama za SB i zajmoprimce/klijente u identifikaciji, pripremi i sprovođenju programa i projekata.
Tokom Projekta i procene uticaja na životnu sredinu, pokrenuta je samo jedna politika Svetske banke, u nastavku:

(i) **Pokrenuta je OP / BP 4.01 (Procena uticaja na životnu sredinu).** Politika se pokreće za prihvatljive aktivnosti koje se mogu podržati u okviru Komponente 1 koja, između ostalog, može uključivati sektore koji potencijalno zagađuju okolinu, kao što su obnovljiva energija, upravljanje otpadom i poljoprivreda. Ekološki aspekti uključuju otpadne vode, stvaranje otpada, emisije, zemljane radove, zdravlje i bezbednost na radu, zdravlje zajednice i još mnogo toga. Budući da specifične karakteristike projekata i lokacija nisu unapred poznate, KCGF je pripremio ovaj ESMF da osigura adekvatno i efikasno upravljanje okolinom. Dokument ESMF-a će obezbediti smernice i procedure za ekološku dubinsku analizu svih projektnih aktivnosti koje provode KCGF, RFI i krajnji korisnici garantovanih kredita. ESMF takođe razlikuje i definiše prihvatljive i neprihvatljive aktivnosti/garantovane potprojekte u okviru projekta kroz generalni rizik isključenja KCGF i Svetske banke (Poglavlje 7), uz isključivanje pod-projekata iz kategorije A, a te aktivnosti podležu posebnim politikama zaštite.

(ii) Potprojekti koje je do sada podržavao KCGF uglavnom pripadaju sektorima kao što su trgovina na veliko i malo, usluge, proizvodnja, poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo, kao i građevinarstvo. KCGF će nastaviti u tom pravcu i neće postavljati nikakva ograničenja za podržane sektore, međutim, pošto specifične pravne, socijalne i ekološke politike zaštite nisu bile pokrenute, uključujući: **OP 4.04 (Prirodna staništa), OP / BP 4.36 (Šume), OP / BP 4.09 (Upravljanje štetočinama), OP / BP 4.11 (Fizički kulturni resursi), OP / BP 4.37 Sigurnost brana, OP / BP 7.50 Projekti na međunarodnim plovnim putevima, socijalna zaštita,** to znači da potprojekti sa aktivnostima koje zahtevaju primenu ovih politika neće biti podržani/garantovani u okviru ovog projekta (više detalja u poglavlju 9 Procesi skrininga).

OP / BP 4.04 (Prirodna staništa) - Ova politika striktno ograničava okolnosti pod kojima bilo koji projekat podržan od strane Banke može uticati na ili promeniti prirodna staništa (zemljište i vodene površine gde je i dalje prisutna većina autohtonih biljnih i životinjskih vrsta), kao i parkove, prirodna područja ili druga proglašena zaštićena područja. Politika se ne pokreće, što znači da aktivnosti i potprojekti koji se odvijaju tako da mogu potencijalno uticati na prirodna staništa, zaštićena ili osetljiva područja, ili šumske resurse ili na njihovo upravljanje, nisu podobni za finansiranje.

OP / BP 4.36 (Šume) - Politika se ne pokreće, stoga potprojekti koji uključuju upravljanje šumama, seču ili žetvu ne bi bili prihvatljivi za finansiranje.

OP 4.09 (Upravljanje štetočinama) - Ova politika nije pokrenuta. Projekat ne bi podržao (i) bilo kakvu nabavku pesticida ili opreme za nanošenje pesticida (upotrebu u poljoprivredi, kontrolu vektora, kontrolu korova, itd.), bilo direktno od projekta, ili indirektno kroz pozajmljivanje, sufinansiranje, ili vladino partnersko sufinansiranje; (ii) projekte za koje se očekuje da uvedu nove prakse upravljanja štetočinama, ili da prošire ili izmene postojeće prakse upravljanja štetočinama; (iii) bilo koji drugi projekat ili program koji može dovesti do značajnog povećanja upotrebe pesticida i kasnijih ekoloških i zdravstvenih rizika.

OP / BP 4.11 (Fizički resursi kulture) - Ova politika nije pokrenuta. Svi radovi ili druge aktivnosti koje bi mogle da utiču na kulturne resurse (pokretne ili nepokretne objekte, lokalitete, građevine, grupe objekata i prirodne karakteristike i pejzaže koji imaju arheološki, paleontološki, istorijski, arhitektonski, verski, estetski ili drugi kulturni značaj) ne mogu biti u okviru projekta. Za projekte sa zemljanim radovima (iskopavanje, kopanje rovova, gradiranje, itd.) potrebna je procedura slučajnog pronalaženja, uključujući zaustavljanje radova i obaveštavanje nadležnih organa (Ministarstvo kulture), itd. Klauzula o proceduri kod slučajnih nalazaka u ekološkim ocenama će poštovati i pratiti nacionalne procedure.

OP / BP 4.37 (Sigurnost brana) - Politika se ne pokreće. Priroda i kapacitet projekta ne dozvoljavaju realizaciju projekata koji uključuju brane.

OP / BP 7.50 Projekti na međunarodnim plovnim putevima - Politika se ne pokreće. To se odnosi na sledeće tipove projekata:
(a) Hidroelektrane, navodnjavanje, kontrola poplava, navigacija, drenaža, vodovod i kanalizacija, industrijski i slični projekti koji uključuju upotrebu ili potencijalno zagađenje međunarodnih plovnih puteva.
(b) Glavni projekat i inženjerske studije projekata.

Sve glavne reke na Kosovu (dakle i njihove pritoke) su prekogranične, ali uzimajući u obzir prirodu potencijalnih potprojekata, ne očekuje se da će se ova politika primenjivati. Skrining će isključiti sve projekte koji bi potencijalno mogli pokrenuti ovu politiku.

OP / BP 4.12 (Prinudno raseljavanje) - Nedobrovoljni otkup zemljišta i/ili preseljenje neće biti prihvatljivi u okviru predloženog projekta. Tokom procedura skrininga, ako se utvrdi da potprojekat uključuje nedobrovoljni otkup zemljišta i/ili preseljenje, uključujući i nedobrovoljno preseljenje osoba koje nemaju prepoznatljivo potraživanje ili zakonsko pravo na predmetnu zemlju/imovinu, predloženi potprojekat neće biti finansiran u okviru projekta. Dobrovoljna prodaja (transakcije sa spremnim kupcima i voljnim prodavcem) zemljišta i nekretnina potrebnih za realizaciju planova MMSP ne spada u prinudni otkup zemljišta.

(iii) Samo će aktivnosti B i C biti podržane (garantovane) u okviru Projekta.

5 ZAINTERESOVANI AKTERI

U kontekstu implementacije ovog projekta postoje tri glavne zainteresovane strane: (i) KCGF koji sprovodi projekat koristeći ova sredstva; (ii) RFI - Međunarodne i lokalne banke, primaoci KCGF garancija, (iii) krajnji korisnici (MMSP/aplikanti) kao direktni korisnici.
Kosovski kreditni garantni fond (KCGF) osnovan je u januaru 2016. godine kako bi pružio garancije za kvalifikovane biznise koji imaju sedište na Kosovu. KCGF je osnovan kako bi pomogao u zadovoljavanju potrebe za povećanim pristupom finansijama za MMSP na Kosovu, u cilju stvaranja radnih mesta, povećanja lokalne proizvodnje i usluga s dodatnom vrednošću, te radi poboljšanja trgovinskog bilansa i poboljšanja finansijskih mogućnosti za MMSP. KCGF izdaje garancije finansijskim institucijama da pokriju rizik za kredite za MMSP. Dakle, KCGF pomaže finansijskim institucijama da pozajmljuju onim MMSP koji su održivi, ali nemaju dovoljno kolaterala i/ili kreditne istorije; MMSP kojima je potrebno dugoročno finansiranje; MMSP koji mogu povećati lokalnu proizvodnju i smanjiti uvoz i/ili povećati izvoz; MMSP u

vlasništvu žena; i MMSP koja će otvoriti nova radna mesta. KCGF ima 5 zaposlenih i niko od njih nije iskusan niti obučavan za pitanja zaštite životne sredine, tako da je kapacitet za upravljanje životnom sredinom KCGF-a ocenjen kao ograničen.

Ekološke zainteresovane strane

Dve glavne institucije izrađuju, primenjuju i nadgledaju sprovođenje zakonodavstva i propisa o zaštiti životne sredine na Kosovu: Ministarstvo životne sredine i prostornog planiranja (MŽSPP) i Agencija za zaštitu životne sredine Kosova (KEPA).

MŽSPP je centralni izvršni organ zadužen za kreiranje i implementaciju opšteg upravnog zakonodavstva u oblasti životne sredine, voda, stambenog prostornog planiranja i izgradnje.
KEPA je vladina institucija koja se kroz integrisani monitoring životne sredine bavi efikasnim sistemom informacija o životnoj sredini i stalnim izveštavanjem o stanju životne sredine, kako bi održala kvalitet vazduha, vode, zemljišta i biodiverziteta, a i da bi promovisala korišćenje obnovljivih izvora energije i održivo korišćenje prirodnih resursa[2].

MŽSPP izdaje dozvole za upravljanje otpadom, dozvole za izvoz, uvoz i tranzit otpada i upravljanja opasnim otpadom. Što se tiče dozvola za upravljanje deponijom, jedna ili više opština, po dogovoru, mogu odrediti i koristiti lokaciju na svojoj teritoriji za izgradnju objekata i opreme za upravljanje otpadom. Ako opštine ne mogu da postignu dogovor za uspostavljanje zajedničkog mesta za upravljanje otpadom, odluku će doneti MŽSPP na osnovu toga da su ispunjeni uslovi, u skladu sa ovim zakonom.

Lokalne vlasti (opštine) su odgovorne za izradu i objavljivanje lokalnih planova za upravljanje otpadom, određivanje lokacije za potrebe upravljanja komunalnim otpadom itd, u skladu sa prostornim planom, i za utvrđivanje naknada za prikupljanje i odlaganje komunalnog otpada. Po zakonu, oni su takođe odgovorni za izbor licenciranih osoba (kroz primenu procedura nabavki) za prikupljanje, skladištenje i transport čvrstog otpada, komunalnog, kabastog otpada, kao i otpada od izgradnje i rušenja zgrada i komercijalnih objekata na svojoj teritoriji. Kompanija za upravljanje deponijama na Kosovu (KLMC) upravlja sanitarnim deponijama komunalnog otpada.

6 PREGLED NACIONALNOG ZAKONODAVSTVA

Zakon o zaštiti životne sredine 03 / L-025 predstavlja centralni deo kosovskog pravnog i regulatornog okvira za životnu sredinu. Osnovna svrha ovog zakona je da se uspostavi osnovni pravni okvir koji će promovisati sve zdravije okruženje za stanovnike Kosova kroz postepeno uvođenje ekoloških standarda Evropske unije. Zakon se bavi sprečavanjem i smanjivanjem zagađenja, monitoringom životne sredine i naglašava, između ostalog, principe racionalnog korišćenja prirodnih resursa.
Ovim zakonom je propisano da se procena uticaja na životnu sredinu vrši za planirane i realizovane projekte u mestu, uključujući promene u tehnologiji, rekonstrukciju i proširenje objekata ili prekid radova, što može rezultirati velikim zagađenjem okoline ili što predstavlja rizik za ljudsko zdravlje.

Zakon br.03 / L-214 o proceni uticaja na životnu sredinu reguliše procedure za identifikaciju, procenu, izveštavanje i administraciju uticaja predloženog projekta na životnu sredinu, kako bi tokom procesa donošenja odluka od strane MŽSPP-a za izdavanje ekološke saglasnosti, obezbedio sve relevantne informacije u vezi sa okolinom.

[2] http://www.ammk-rks.net/?page=2,46

Obavezne aktivnosti procene uticaja na životnu sredinu su navedene u Aneksu I Zakona, dok Aneks II navodi aktivnosti za koje MŽSPP odlučuje o zahtevima za EIA. **Nijedan takav projekat, koji zahteva EIA prema nacionalnom zakonodavstvu, neće biti podržan u okviru ovog projekta.**
Prirodnim zaštićenim područjima upravljaju direkcije, *u skladu sa Zakonom o zaštiti prirode (2010/03-L-233).* Direkcije za upravljanje nacionalnim parkovima, prirodnim parkovima, prirodnim spomenicima od posebnog značaja, uspostavlja MŽSPP, dok drugim kategorijama zaštićenih područja upravljaju organi koje finansira opština. **Odobrenje za intervencije i aktivnosti u strogom rezervatu, posebnim područjima, nacionalnom parku, parku prirode, spomeniku prirode, izdaje Ministarstvo. Ovlašćenje za radove i intervencije u pejzažu i u zaštićenim spomenicima arhitekture parka izdaje upravni organ ili nadležni opštinski organ. Ovlašćenje se donosi odlukom.** Žalbe na odluku organa uprave ili nadležnog organa opštine mogu se podneti Ministarstvu.

Zakon o inspekciji za životnu sredinu, vodu, prirodu, prostorno planiranje i izgradnju (04 / L-175) reguliše principe, organizaciju i inspekcijski nadzor, koordinaciju inspekcijskog nadzora, prava, dužnosti, ovlašćenja inspektora, prava i obaveze subjekata zaduženih za nadzor, postupak za obavljanje inspekcije i druga važna pitanja koja se odnose na inspekcijski nadzor. Delokrug ovog zakona bavi se dužnostima i ovlašćenjima inspektora za nadzor oblasti životne sredine, voda, prirode, urbanog planiranja i izgradnje u okviru organa lokalnog i centralnog nivoa, uključujući opštinsku inspekciju za izgradnju i opštinsku inspekciju za zaštitu životne sredine.

Zakonom o izgradnji br. 2004/2015 utvrđeni su osnovni zahtevi za projektovanje, izgradnju i korišćenje građevinskog materijala, stručni nadzor, kao i procedure za građevinske dozvole, upotrebne dozvole i građevinsku inspekciju. Odredbe ovog zakona regulišu uslove projektovanja i izgradnje u vezi sa javnom bezbednošću i zaštitom životne sredine na Kosovu, a primenjuju se i na druge građevinske objekte, osim ako ovim zakonom ili administrativnim uputstvom nije drugačije određeno[3].

Zakon br. 04 / l-161 o bezbednosti i zdravlju na radu, Svrha ovog zakona je da odredi mere za poboljšanje nivoa bezbednosti i zdravlja zaposlenih na radu. On reguliše uslove rada na radnom mestu, prava zaposlenih i obaveze poslodavca uopšte. Prema ovom zakonu, poslodavac koji zapošljava do pedeset (50) zaposlenih, ako je kompetentan, može lično preuzeti odgovornost za sprovođenje mera utvrđenih ovim zakonom; Poslodavac koji zapošljava više od pedeset (50) zaposlenih, a manje od dvestopedeset (250) zaposlenih, dužan je da imenuje stručnjaka za vršenje poslova vezanih za bezbednost i zdravlje na radu; Poslodavac koji zapošljava preko dvestopedeset (250) zaposlenih treba da angažuje jednog (1) ili više stručnjaka za obavljanje aktivnosti vezanih za bezbednost i zdravlje na radu. **Prema ovom zakonu, svaki MMSP koji zapošljava više od 50 i manje od 200 zaposlenih dužan je da imenuje stručnjaka za zdravlje i bezbednost na radu.**

Zakon o otpadu (2012), Nacionalna strategija o upravljanju otpadom i petogodišnji plan o upravljanju otpadom (2013-2017), sa aktivnostima zasnovanim na Strategiji, čine jezgro zakonodavstva o upravljanju čvrstim otpadom (UČO-SWM). Po ovom zakonodavstvu, Kosovo je uspostavilo sistem regionalnog sakupljanja i odlaganja otpada. Nedavno su pokrenute i izmene u sistemu fakturisanja i naplate, koje imaju za cilj poboljšanje finansijskog učinka sektora[4].
Opasnim otpadom se upravlja u skladu sa odredbama Zakona o otpadu i odgovarajućih AU (kao: AU br. 22/2015 za upravljanje otpadom koji sadrži azbest, AU br. 10/2015 za tretman otpada medicinskih proizvoda, AU br. 2015 o upravljanju otpadom fluorescentnih cevi koje sadrže živu, AU br.7 / 2014 za ovlašćenja držača otpada, proizvođača i uvoznika proizvoda, itd, tj. MŽSPP ima mandat da upravlja

[3] http://www.unmikonline.org/regulations/unmikgazette/02english/E2004regs/RE2004_37_ALE2004_15.pdf
[4] http://documents.worldbank.org/curated/en/282091494340650708/pdf/Kosovo-SCD-FINAL-May-5-C-05052017.pdf

opasnim otpadom, u saradnji sa odgovarajućim ministarstvom. Mere koje treba da se preduzmu u vezi sa opasnim otpadom razrađene su u petogodišnjoj Nacionalnoj strategiji za upravljanje otpadom.

Svrha *Zakona o zaštiti od buke br. 02 / L-102* je da izbegne, spreči ili smanji na prioritetnoj bazi štetne efekte, uključujući i uznemiravanje, usled izloženosti buci u okruženju.

Prema *Zakonu o kulturnom nasleđu* i što se tiče ovog projekta, svaka intervencija koja može uticati na integritet ili vrednosti kulturnog nasleđa zahteva pismenu dozvolu nadležne institucije. Nadležna institucija će naložiti da se na neodređeno vreme obustavi bilo koji oblik neovlašćenog rada na kulturnom nasleđu. Ako se tokom gradnje desi arheološko otkriće, nalazač ili investitor će odmah, a najkasnije narednog dana od trenutka otkrivanja, obavestiti nadležnu instituciju. Nadležna institucija ima pravo da odmah obustavi započete radove na izgradnji i preduzme ocenu studijske i spasilačke arheologije na licu mesta u ograničenom vremenskom roku koji se utvrđuje podzakonskim aktom na osnovu ovog zakona. Razvojni i građevinski radovi mogu ponovo početi tek nakon dobijanja izričite pismene dozvole nadležne institucije.

7 PRIHVATLJIVE I NEPRIHVATLJIVE INVESTICIJE

7.1 Aktivnosti koje je KCGF isključio

Unutrašnja Politika Garancije Kreditnog Rizika KCGF-a definiše zabranjene sektore i namene kredita koje se ne mogu podržati u okviru projekta:

- Prisilni rad[5] ili dečiji rad[6].
- Aktivnosti ili materijale koji se smatraju nezakonitim u skladu sa zakonima ili propisima zemlje domaćina ili međunarodnim konvencijama i sporazumima, ili onima koji su predmet međunarodnog ukidanja ili zabrane, kao što su:
    - Supstance koje oštećuju ozonski omotač, PCB (polihlorni bifenili) i drugi specifični, opasni farmaceutski proizvodi, pesticidi/herbicidi ili hemikalije;
    - Divlje životinje i biljke ili proizvodi regulisani Konvencijom o međunarodnoj trgovini ugroženim vrstama ili divljom faunom i florom (CITES); ili
    - Neodržive metode ribolova (npr. ribolov eksplozivom i ribolov na plutajuću mrežu u morskoj sredini koristeći mreže duže od 2,5 km).
    - Prekogranična trgovina otpadom i otpadnim proizvodima, osim u skladu sa Bazelskom konvencijom i osnovnim propisima.
    - Uništavanje područja visoke konzervacijske vrednosti[7]
    - Radioaktivni materijali[8] i nevezana azbestna vlakna.
    - Pornografija i/ili prostitucija. 10. Rasistički i/ili antidemokratski mediji.

[5]Prinudni rad znači svaki rad ili usluga, koji se ne izvodi dobrovoljno, a koji je dobijen od strane pojedinca pod pretnjom sile ili kazne kako je definisano konvencijama MOR-a

[6] Lica se mogu zaposliti samo ako imaju najmanje 14 godina, kao što je definisano u Konvencijama o osnovnim ljudskim pravima MOR-a (Konvencija o minimalnom uzrastu C138, član 2), osim ako lokalno zakonodavstvo izričito navodi obavezno pohađanje škole ili minimalnu radnu starost. U tim slučajevima važi gornja granica.

[7] Uništavanje znači (1) eliminaciju ili ozbiljno smanjenje integriteta područja uzrokovano velikom, dugoročnom promenom upotrebe zemljišta ili vode ili (2) modifikacijom staništa na takav način da je sposobnost područja da održi svoju ulogu izgubljena. Područja visoke konzervacione vrednosti (HCV) su definisana kao prirodna staništa gde se te vrednosti smatraju izuzetno ili kritično značajnim (vidi http://www.hcvnetwork.org).

[8] Ovo se ne odnosi na kupovinu medicinske opreme, opreme za kontrolu kvaliteta (merenje) ili bilo koje druge opreme gde se radioaktivni izvor smatra trivijalnim i/ili adekvatno zaštićenim

- U slučaju da bilo koji od sledećih proizvoda predstavlja bitan deo primarnih poslovnih aktivnosti projekta[9]:
    - Alkoholna pića (osim piva i vina);
    - Duvan;
    - Oružje i municija; ili
    - Kockanje, kazina i ekvivalentna preduzeća

7.2 Isključivanje politika Svetske banke

Iz zajmova Svjetske banke nije moguće finansirati, A kategoriju projekata i projekte visokog rizika, projekte koji pokreću specifične politike zaštite SB, kao i sledeće aktivnosti, kao što je definisano u opštoj listi Svetske banke:

- Trgovina divljim životinjama i proizvodima divljih životinja zabranjenim konvencijom CITES,
- Otpuštanje genetski izmenjenih organizama u prirodnu sredinu,
- Proizvodnja, distribucija i prodaja zabranjenih pesticida i herbicida,
- Zabranjene mreže u morskoj sredini,
- Proizvodnja, rukovanje i odlaganje radioaktivnih proizvoda,
- Skladištenje, tretman i odlaganje opasnog otpada,
- Proizvodnja opreme i uređaja koji sadrže CFC, halone i druge supstance regulisane Montrealskim protokolom,
- Proizvodnja električne opreme koja sadrži polihlorne bifenile (PCB) u količini većoj od 0,005% težine,
- Proizvodnja proizvoda koji sadrže azbest,
- Nuklearni reaktori i njihovi delovi,
- Duvan, neproizveden ili proizveden,
- Mašine za obradu duvana, i
- Proizvodnja vatrenog oružja.

7.3 Druge vrste projekata koji nisu prihvatljivi

- Osim OP OP/SB 4.01, politiku procene uticaja na okolinu može podstaknuti potprojekat. U slučaju da se pokrene bilo koja druga Zaštitna politika Svetske banke, ona će biti isključena iz finansiranja. U praktičnom smislu to znači da će svi potprojekti sa potencijalnim uticajem na šume, kulturno nasleđe, korišćenje pesticida, vode i bezbednost brana biti odbijeni u okviru projekta.
- Projekat visokog rizika kategorisan po RFI koji zahteva bilo koji tip izgradnje ili proširenja kapaciteta.
- Sve aktivnosti navedene u Aneksu 1 Zakona br.03/L-214 o proceni uticaja na životnu sredinu za koje je prema nacionalnim propisima EIA obavezna.
- Sve aktivnosti navedene u Aneksu 2 Zakona br. 03/L-214 o proceni uticaja na životnu sredinu za koje je potrebna procena uticaja na životnu sredinu od strane nadležnog organa.

[9] Za kompanije, "značajan" znači više od 10% njihovih konsolidovanih bilansa stanja ili prihoda. Za finansijske institucije i investicione fondove, "značajan" znači više od 10% od ukupnog obima njihovog portfolija.

8 KATEGORIJE ZA PROVERE I PROCENU OKOLINE

8.1 Zahtevi Uredbe o EIA (PUO – o *proceni uticaja na okolinu)* na Kosovu

U skladu sa *Zakonom o proceni uticaja na životnu sredinu (Zakon br. 03 / L-214),* potrebna je ekološka saglasnost (vidi Aneks 6 i Aneks 7 ESMF) za svaki javni ili privatni projekat naveden u Aneksu I ili Aneksu II ovog zakona koji će verovatno imati značajan uticaj na životnu sredinu, između ostalog, po svojoj prirodi, veličini ili lokaciji. Svi projekti navedeni u Aneksu I moraju biti podvrgnuti EIA, dok se projekti navedeni u Aneksu II razmatraju od slučaja do slučaja i u skladu sa kriterijumima navedenim u Aneksu III Zakona o EIA, kako bi se utvrdilo da li je potrebno da se preduzme EIA. Prema ovom zakonu, procedura procene uticaja na okolinu uključuje sledeće faze: (1) izbor; (2) opseg; (3) pregled izveštaja o proceni uticaja na životnu sredinu. Samo potprojekti koji ne zahtevaju EIA prema ovom zakonodavstvu mogu biti zagarantovani.

Izbor (Skrining - provera)
Na osnovu dobijenih informacija (popunjeni upitnik, utvrđen od strane Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja (MŽSPP), koji obuhvata opis predloženog projekta, opis lokacije i opis mogućih uticaja predloženog projekta na životnu sredinu), predstavljenih zajedno sa prijavom i na osnovu kriterijuma navedenih u Aneksu III, MŽSPP utvrđuje da li će predloženi projekat verovatno imati značajne efekte na životnu sredinu i, u roku od deset (10) dana od dana prijema zahteva, pismeno obaveštava podnosioca zahteva o svojoj odluci o tome da li je potreban izveštaj o proceni uticaja na životnu sredinu ili nije. Ako nije potreban izveštaj o proceni uticaja na životnu sredinu, relevantna opština procenjuje projekat prema uslovima zahtevima opštinske dozvole i može da pokrene proceduru za izdavanje opštinske dozvole za životnu sredinu.

Opštinska ekološka dozvola

Projekti i aktivnosti koje podležu opštinskim ekološkim dozvolama (OED - MEP) navedeni su u Aneksu Administrativnog uputstva br. 01/2017 (vidi Aneks 7 ESMF), kao i projekti i aktivnosti koje su prošle fazu odabira u MŽSPP i procenjuje se da podležu opštinskoj ekološkoj dozvoli, a ne EIA.
Da bi se dobila Opštinska ekološka dozvola, koja je uslov za dobijanje građevinske dozvole i razvoj specifičnih aktivnosti, podnosilac podnosi zahtev Opštini uz koji je priložen Izveštaj o MEP. MEP će biti izdat nakon razmatranja i usvajanja Izveštaja.

Izveštaj o MEP sadrži:
- Opis projekta;
- Opis tehnološkog procesa, ažurirana oprema;
- Identifikacija i opis uticaja na životnu sredinu;
- Opis mera za smanjenje negativnih uticaja na životnu sredinu;
- Investicione vrednosti projekta;
- Mere za sanaciju površine nakon završetka aktivnosti.

Izveštaj može da sačini fizičko ili pravno lice, koje je zajedno sa podnosiocem izveštaja MEP odgovorno za tačnost podataka sadržanih u Izveštaju.

Administrativno uputstvo za objavljivanje MEP-a je na snazi od 2017. godine, tako da su postojeći subjekti, koji nemaju MEP, obavezni da pribave MEP.

Ekološko ovlašćenje (autorizacija)

Nadležni organ za sprovođenje procedura za izdavanje ovog ovlašćenja je MŽSPP. Autorizacija za životnu sredinu potrebna je za sledeće:

- Privremene predložene aktivnosti i projekti koji mogu imati uticaj na životnu sredinu.
- Privremeni predloženi projekti koji nisu predmet Ekološke saglasnosti i Opštinske saglasnosti za životnu sredinu (npr. transport opasnih materijala).

Da bi se dobilo ekološko ovlašćenje, podnosilac zahteva mora da podnese prijavu MŽSPP-u u kojoj se nalazi izveštaj o životnoj sredini. Ovaj izveštaj, koji sastavlja podnosilac, sadrži:

- Opis projekta ili aktivnosti,
- Opis opreme i procesa projekta ili aktivnosti,
- Identifikacija i opis uticaja na životnu sredinu.

8.2 Kategorije SB za pregled (skrining) ekosistema

U zavisnosti od vrste, lokacije, osetljivosti i obima projekta i prirode i veličine njegovih potencijalnih uticaja na životnu sredinu, potprojekat se može svrstati u jednu od četiri kategorije:

Kategorija A

Aktivnosti kategorije A neće se finansirati kroz šemu pod-kreditiranja

Predloženi potprojekat je klasifikovan u ovu kategoriju, ako je verovatno da će imati veoma značajne, raznolike i/ili dugoročne negativne uticaje na zdravlje ljudi i prirodnu sredinu, čiju je veličinu teško odrediti u fazi identifikacije potprojekta. Ovi uticaji mogu takođe uticati na područje šire od lokacije potprojekta. Mere za ublažavanje takvih rizika po životnu sredinu mogu biti složene i skupe.

Stoga je potrebna procena uticaja na okolinu (EIA) da bi se identifikovali i procenili budući uticaji na okolinu povezani s predloženim projektom, identifikovale potencijalne mogućnosti za poboljšanje okoline i preporučile mere potrebne za sprečavanje, minimiziranje i ublažavanje negativnih uticaja.
Podnosilac zahteva je odgovoran za pripremu izveštaja, obično EIA. Podnosilac zahteva bi istovremeno obezbedio tehno-ekonomsku studiju izvodljivosti za potprojekat. Troškovi mera ublažavanja bi bili uključeni u EIA i u studiju o izvodljivosti.

Za projekte kategorije A, studija uticaja na životnu sredinu je propisana Zakonom Republike Kosovo o proceni uticaja na životnu sredinu. Zakon o proceni uticaja na životnu sredinu identifikuje projekte za koje je prema propisima Kosova obavezna procena uticaja na životnu sredinu (Aneks I Zakona o proceni uticaja na životnu sredinu).

Projekti kategorije A (Aneks I Zakona o proceni uticaja na životnu sredinu) i projekti visokog rizika (potprojekti iz Aneksa II Zakona o proceni uticaja na životnu sredinu kod kojih MŽSPP zahteva EIA) neće biti podržani (finansirani ili garantovani) u okviru ovog projekta).

Kategorija B

Predloženi projekat je klasifikovan kao kategorija B ako su njegovi potencijalni štetni ekološki uticaji na ljude ili životnu sredinu manje nepovoljni od onih iz projekata kategorije A. Ovi uticaji su specifični za određenu lokaciju; vrlo mali broj njih, ako ih uopšte ima, su nepovratni; i u većini slučajeva mere ublažavanja mogu biti osmišljene lakše nego za projekte kategorije A. Obim EA za projekat kategorije B može varirati od potprojekta do potprojekta. Kao A kategorija EA, ona ispituje potencijalne negativne i pozitivne uticaje projekta na životnu sredinu i preporučuje sve mere potrebne za sprečavanje,

minimiziranje, ublažavanje ili kompenzaciju negativnih uticaja i poboljšanje ekoloških učinaka. Procene uticaja na životnu sredinu za ove projekte obavljaju podnosioci zahteva i pregledaju se i odobravaju od strane RFI, *ex-ante*. Nijedan rad i projektne aktivnosti koje mogu prouzrokovati negativne efekte na okolinu nisu dozvoljeni pre završetka izveštaja o proceni uticaja na okolinu (koji sadrži plan upravljanja i monitoringa).

Za potrebe ovog projekta, uzimajući u obzir njegove specifičnosti, izdvajaju se dve potkategorije B:

Kategorija B-

Kategorija B- uključuje potprojekte koji uključuju jednostavne nadogradnje, male građevinske radove, malu izgradnju (npr. male dodatke postojećim zgradama i male pomoćne objekte, jednostavne konstrukcije, ali ne i nove velike *greenfield* projekte), kao i rekonstrukciju, rehabilitaciju ili adaptaciju postojeće zgrade. Za takve projekte pripremljen je Kontrolni popis za kategoriju B- (vidi Aneks 2) i javno se razmatra kao deo ovog ESMF-a. Kontrolna lista za kategoriju B- će biti distribuirana od strane RFI podnosiocima projekata/izvođačima B1 kategorisanih pod-projekata i biće primenjena u toku implementacije. Podnosilac zahteva je odgovoran za sprovođenje kontrolne liste ESPM i poštovanje nacionalnih propisa. Kontrolna lista za ESMP će biti deo dokumenata za licitiranje i ugovaranje radova sa izvođačima radova ako je primenljivo. Podnosilac zahteva i/ili Izvođač radova podnosioca zahteva su odgovorni za sprovođenje kontrolne liste ESMP. Oni će biti nasumično provereni od strane RFI, KCGF i eventualno SB. Izuzetno, drugi projekti mogu biti pod kategorijom B+.

Kategorija B+

Kategorija B+ obuhvata potprojekte koji su navedeni u Aneksu II Zakona o proceni uticaja na životnu sredinu na Kosovu koji ne zahtevaju punu procenu uticaja na životnu sredinu prema mišljenju MŽSPP. Za ove potprojekte, Izveštaj o skriningu koji sadrži ESMP (aneks 3) će biti pripremljen na osnovu pisanog mišljenja/odluke MŽSPP da EIA nije potreba. Za ovu vrstu radova, ESMP će biti javno objavljen i konsultovan ili na Internet stranici Ministarstva ili opštine ili na Internet stranici i informativnoj tabli podnosioca zahteva. Po potrebi, Opštinska ekološka dozvola će takođe biti objavljena. Samo u izuzetnim uslovima, drugi projekti mogu biti pod kategorijom A.

Kategorija C

Predloženi projekat je klasifikovan kao kategorija C u sledećim situacijama:

(i) Verovatno će imati minimalan ili nikakav negativan uticaj na životnu sredinu i stoga ne zahteva procenu uticaja na životnu sredinu;

(ii) Svi drugi potprojekti. U ovim slučajevima, sistem zaštite životne sredine banaka (RFI) bi se koristio za upravljanje rizicima u vezi sa životnom sredinom i zaštitom na radu. Ovi projekti mogu uključivati potrebu za izdavanjem ekoloških dozvola.

Osim pregleda (skrininga), nije potrebna nikakva dalja akcija EA za projekat kategorije C.

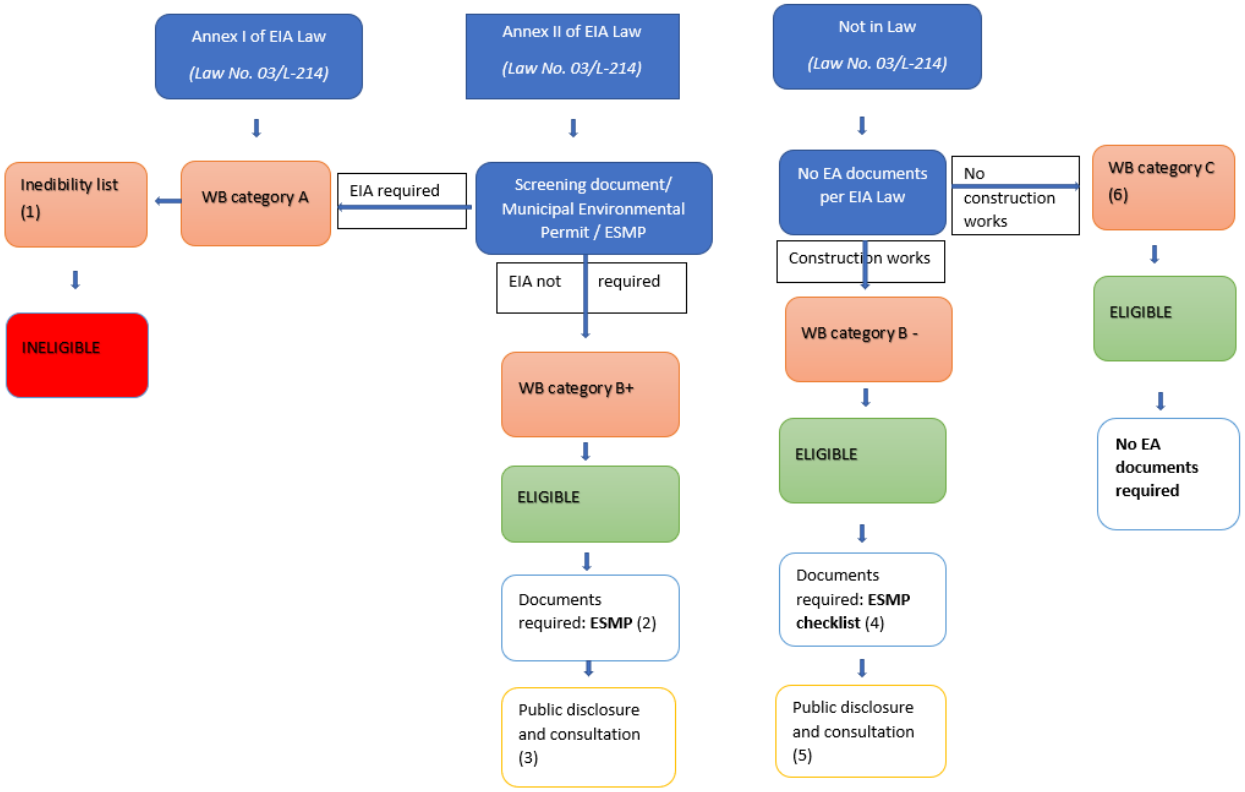

Slika 1. Prihvatljivost i dužna (savesna) pažnja[10]

Primeri ispravnih kategorizacija na osnovu najčešćih potprojekata MMSP koji se prijavljuju za kredite u tri odabrana RFI prikazani su u tabeli:

Kreditna destinacija	**Kategorija**
Automobili	C

(1) [10] a) Trgovina divljim životinjama i proizvodima divljih životinja zabranjenim po CITES konvenciji; b) Otpuštanje genetski izmenjenih organizama u prirodnu sredinu, c) Proizvodnja, distribucija i prodaja zabranjenih pesticida i herbicida, d) Plutajuće mreže u morskoj sredini, e) Proizvodnja, rukovanje i odlaganje radioaktivnih proizvoda, f) Opasni otpad skladištenje, tretman i odlaganje, g) Proizvodnja opreme i uređaja koji sadrže CFC, halone i druge supstance regulisane prema Montrealskom protokolu, h) Proizvodnja električne opreme koja sadrži polihlorne bifenile (PCB) više od 0,005% po masi, i) Proizvodnja proizvoda koji sadrže azbest, j) Nuklearni reaktori i njihovi delovi, k) Duvan, neproizveden ili proizveden, l) Mašine za preradu duvana, i m) Proizvodnja vatrenog oružja. Osim toga, nema kupovine pesticida; nema radova na lokalitetima kulturne baštine i visokorizičnim projektima klasifikovanim od RFI (izgradnja i proširenje kapaciteta)

(2) ESMP - Plan upravljanja životnom sredinom i socijalnim pitanjima je deo dokumenta o skriningu koji je pripremljen za mišljenje o potrebi procene uticaja na okolinu

(3) Javna obelodanjivanja i konsultacije će se vršiti na osnovu dokumenta o skriningu/ESMP u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom, ako to ne uradi investitor

(4) Kontrolna lista ESMP je opšti kontrolni popis za male građevinske projekte pripremljen kao deo Ekološkog i socijalnog okvira upravljanja projektom (ESMF)

(5) Kontrolna lista za ESMP se obelodanjuje i diskutuje kao deo dokumenta ESMF. Ako je veća kompanija, oni mogu postaviti na svoj Internet sajt ili informativnu tablu

(6) Projekt kategorije C obuhvata sledeće: a) automobili; b) komercijalna vozila; c) druga oprema; d) proizvodna ili poljoprivredna oprema; e) obrtni kapital; f) renoviranje (unutar prostorija); g) kupovina zemljišta i zgrada. Može biti potrebno Ekološko odobrenje (autorizacija)

Komercijalna vozila	C
Druga oprema	C
Proizvodna ili poljoprivredna oprema	C
Obrtni kapital	C
Izgradnja ili renoviranje	C ili B -
Kupovina zemljišta i zgrada	C
Drugo	C, B- ili B+
Ukupno	

8.3 Dokumentacija o ekološkoj savesnoj dužnosti

RFI treba da uključe sledeće pakete garancije ekološke dokumentacije (Tabela 1):

Tabela 1: Dokumentacija o zaštiti životne sredine

Kategorija životne sredine	**Dokumentacija o zaštiti životne sredine koja će biti uključena u paket aplikacija za pod-kredit**
Kategorija C	Ekološki upitnik
Kategorija B-	Ekološki upitnik Svako službeno odobrenje / dozvola (ako je primjenjivo) Spisak za proveru ESMP za kategoriju B-
Kategorija B+	Obrazac za ispitivanje životne sredine i ekološki upitnik Odluka MŽSPP o EIA Svako službeno odobrenje/dozvola (ako je primenjivo) ESMP za kategoriju B +

8.4 Ekološka revizija (Izveštaj)

Ekološka revizija će se sprovoditi kao deo redovnih procedura revizije KCGF-a u slučaju da se pokrene garancija. Revizija će se vršiti u skladu sa nacionalnim propisima o zaštiti životne sredine, zaštitnim politikama Svetske banke i dokumentacijom o dubinskom pregledu okoline za potprojekat (ESMF i EA odgovarajući za kategoriju pod-projekta). Rezultati će biti saopšteni u detaljnom izveštaju o ekološkoj reviziji. Za sve potprojekte kategorije B, utvrđeno značajno nepoštovanje u toku revizije može dovesti, po mišljenju eksperta za zaštitu životne sredine (u dogovoru sa stručnjakom KCGF), do poništenja garancije.

9 POSTUPCI PREGLEDA (SKRININGA)

Procene uticaja na životnu sredinu će biti sprovedene u skladu sa Kosovskom uredbom o proceni uticaja na životnu sredinu i sa Ocenom SB o stanju životne sredine (OP 4.01).

Kao prvi korak provere, RFI bi trebalo da identifikuju i odbace sledeće vrste pod-projektnih predloga, koji NISU prihvatljivi za finansiranje u okviru ovog projekta:

(a) ako se radi o projektu kategorije A, prema kategorizaciji Svetske banke (OP 4.01) i Aneksu I, ili Aneksu II navedene aktivnosti za koje je MŽSPP zatražilo EIA prema Zakonu o proceni uticaja na životnu sredinu na Kosovu;

(b) ako je potprojekat na listi SB ili KCGF za isključenje (vidi poglavlje 7 ovog ESMF);
(c) ako potprojekt pokreće politiku Svetske banke o prirodnim staništima (OP / BP 4.04, tj. lokacija projekta se nalazi u zaštićenom području prirode, ili će projektne aktivnosti rezultirati uticajima na prirodna staništa (kritična i nekritična staništa);
(d) ako potprojekat pokreće politiku Svetske banke o upravljanju štetočinama (OP 4.09), ako izazove bilo kakve promene u upravljanju štetočinama, npr. širenje poljoprivredne proizvodnje, promena useva ili poljoprivrednih tehnika, uvođenje nove kontrole štetočina, u nekim slučajevima izgradnja ili proširenje proizvodnje ili skladištenja hrane (što zahteva upravljanje štetočinama, npr. za pšenicu);
(e) ako potprojekti pokreću politiku Svetske banke o fizičkim kulturnim resursima (OP 4.11) koja uzrokuje uticaj na spomenike, arheološka nalazišta, zaštićene objekte i druge fizičke kulturne resurse;
(f) ako potprojekt pokreće politiku Svetske banke o projektima na međunarodnim vodnim putevima (OP/BP 7.50), tj. investicija može uključivati korišćenje ili zagađenje, ili na drugi način uticati na kvalitet ili količinu međunarodnog vodnog puta, kako je definisano u OP/BP 7.50. Većina kosovskih reka i jezera, barem onih glavnih i njihovih pritoka, mogu se klasifikovati kao međunarodne vode;
(g) ako potprojekat podržava bilo kakvu nedobrovoljnu kupovinu zemljišta ili povezano nedobrovoljno preseljenje koje bi pokrenulo politiku SB o prisilnom preseljenju OP/BP 4.12;
(h) OP/BP 4.36 (šume) ako aktivnosti uključuju seča šuma, širenje šuma, pošumljavanje, komercijalno zasađivanje ili mogu uticati na zdravlje šume;
(i) OP/BP 4.37 Sigurnost brana, ako uključuje izgradnju, rehabilitaciju, održavanje i druge aktivnosti vezane za brane;
(j) Projekti koji spadaju u listu isključenja RFI.

Nakon utvrđivanja da su ispunjeni svi kosovski zahtevi i dobijena odobrenja, RFI bi trebalo da pregledaju projekat prema kategorizaciji SB (kategorija A, B-, B+ ili C) na osnovu upitnika o životnoj sredini i druge dokumentacije i prema OP 4.01 kao i uslove podobnosti postavljen u ovom ESMF. Nakon tog pregleda, ako je potprojekat kategorisan kao kategorija A ili visoki rizik prema kriterijumima Svetske banke i ESMF-a, onda bi trebalo potkorisniku reći da nije prihvatljivo za finansiranje. Samo projekti koji spadaju u kategoriju B ili C mogu se razmatrati za finansiranje u okviru ovog projekta.

9.1 Socijalna procena

Uzimajući u obzir prirodu potencijalno potprojekata, oni do sada dominiraju u veleprodaji i maloprodaji i uslužnom sektoru, od mogućih negativnih socijalnih uticaja se očekuje da budu veoma ograničeni. Bilo kakvi potencijalni negativni uticaji na zdravlje i bezbednost zajednice, kao i na privatnu imovinu i sredstva biće isključeni putem procesa skrininga objašnjenog u ovom okviru. Svi drugi socijalni rizici će biti rešavani u okviru potrebne dokumentacije za dobijanje ekološke dozvole u skladu sa zakonskim zahtevima Kosova, kao što je gore navedeno.

9.2 Mehanizam za naknadu štete

Projekat će uspostaviti Mehanizam za žalbu (GRM) u roku od 6 meseci od početka Projekta kako bi se rešili svi problemi vezani za projekat koji bilo ko može doneti, uključujući korisnike MMSP i njihove zajednice domaćine. Projekat će koristiti postojeću Internet stranicu KCGF-a za pružanje relevantnih projektnih informacija, kao što su izveštaji o napretku, izveštaji o zaštiti, događaji, aktivnosti, itd. Internet stranica KCGF-a će imati kontakt informacije za podnošenje žalbi putem više kanala (Internet stranica, e-mail, telefon, kao i opis procedura GRM-a. Mogućnost podnošenja žalbe putem Internet stranice će takođe biti

saopštena kroz informativne sastanke projekta, javne konsultacije, i radionice i štampane materijale proizvedene u okviru ovog projekta..

Osoblje KCGF-a će biti zaduženo da prima i odgovara na žalbe/povratne informacije. Predviđeno je da žalba zahteva odgovor, sve dok su ispunjena dva kriterijuma: (i) odnosi se na bilo koju od aktivnosti projekta; (ii) sadrži dovoljnu količinu detalja da bi se ukazalo na štetnu akciju koja je nastala ili je verovatno da će se desiti, koja utiče na individualno ili kolektivno blagostanje ili predstavlja rizik za životnu sredinu. Ako bi se žalba mogla rešiti, dodeljeno osoblje KCGF-a će pratiti radnje koje će se preduzeti u cilju rešavanja pritužbe. U slučaju da drugi kriterijum nije u potpunosti ispunjen, relevantno osoblje KCGF-a će i dalje vršiti dodatne istrage (sa ili bez kontakta sa podnosiocem žalbe), kao i korektivne mere i pružiti povratnu informaciju podnosiocu žalbe. U slučaju da je žalba anonimna, povratne informacije će biti dostavljene na Internet stranici projekta.

10 DOKUMENTI ZA POTREBE SAVESNE PAŽNJE, JAVNE KONSULTACIJE I OBJAVLJIVANJE

ESMF sa dobro razrađenim Kontrolnim listama ESMP za potprojekte B- (mala gradnja) će biti objavljen najmanje 14 dana na KCGF Internet stranici na engleskom, albanskom i srpskom jeziku. Štampana verzija dokumenta mora biti dostupna javnosti na recepciji. Istovremeno će se objaviti poziv za konsultacije putem Internet stranice KCGF-a, kao i datum i mesto održavanja konsultativnog sastanka. KCGF će takođe objaviti poziv za podnošenje komentara i dostaviti poštansku i e-mail adresu za slanje komentara i sugestija. Svi relevantni komentari i pitanja postavljena tokom javnih konsultacija biće uzeti u razmatranje, zatim sažeti i biće priloženi ESMF-u kao Aneks 4. Samo kada su zapisnici sa konsultacija uključeni u ESMF i ponovo objavljeni, smatraće se konačnim. Konačni ESMF će biti ponovo objavljen.
RFI će objaviti ESMF na svojim Internet stranicama kako bi Kontrolne liste ESMF i ESMP za potkategorije B- bile dostupne podnosiocima zahteva i javnosti tek nakon potpisivanja ugovora za učešće u projektu.
EPUO (ESMP) pripremljeni za pojedinačne potprojekte B+ moraju biti objavljeni na albanskom, srpskom i ako je potrebno engleskom i javno razmatrani (objavljeni najmanje 14 dana) od strane podnosioca zahteva, relevantnog ministarstva ili na Internet stranici opštine sa pozivom za komentare. Štampani primerak dokumenta mora biti dostupan javnosti. Komentari će se tražiti za dokumente koji su objavljeni (poziv će dati i poštansku i e-mail adresu za slanje komentara i sugestija). Oglasi lokalnih novina mogu se koristiti kao sredstvo pozivanja javnosti da komentariše iste dokumente. Svi relevantni komentari i pitanja postavljena tokom javnih konsultacija će biti uzeti u razmatranje, zatim sažeti i priloženi EA. Tek kada se zapisnik sa konsultacija uključi u dokument, on će se smatrati konačnim.
Kao što je razmatrano u okviru javnih konsultacija ESMF-a, Kontrolna lista ESMP za pojedinačne potprojekte B- ne mora biti javno preispitivana / ponovno objavljena (kako je objavljena kao deo ESMF-a), ali se preporučuje da se to učini kao znak dobre prakse.

11 PROCES PREGLEDA ŽIVOTNE SREDINE (RFI, KCGF I SB)

Svi podnosioci prijava (krajnji korisnici sredstava) / potprojekti, KCGF i RFI pratiće proces ekološke revizije koji je predstavljen u nastavku:

KORAK 1: Podnosilac prijave priprema inicijalni koncept potprojekta. Nakon neformalne diskusije sa RFI, u kojoj RFI obaveštava podnosioca zahteva za procenu uticaja na životnu sredinu, RFI distribuira obrazac Ekološkog upitnika (koji se dogovara sa RFI pre potpisivanja sporazuma). Štaviše, obrazac Ekološkog upitnika će biti izgrađen na postojećim obrascima RFI za zaštitu životne sredine dodajući dodatne informacije koje su potrebne politikama SB-a. Podnosilac zahteva dostavlja tražene informacije i podnosi popunjen Ekološki upitnik i drugu traženu dokumentaciju RFI. Odgovornost je podnosioca zahteva da

započne razgovore sa MŽSPP ili sa relevantnom opštinom kako se ispunili svi lokalni i nacionalni zahtevi za procenu uticaja na okolinu (kao što je mišljenje o postupku procene uticaja na okolinu i/ili drugim službenim odobrenjima/dozvolama). Podnosilac zahteva će biti odgovoran za pribavljanje odgovarajućih dozvola i licenci u skladu sa nacionalnim zakonom kako bi se olakšao proces odobrenja sa MŽSPP ili relevantnom opštinom. Do trenutka kada podnosilac prijave kontaktira RFI, moraju se dobiti sve dozvole i mišljenja / saglasnosti / odobrenja. Ovi zahtevi se smatraju odvojenima, ali su paralelni sa onima koji su ovde predstavljeni i njihovo zadovoljenje je odgovornost podnosioca zahteva. Podnosilac zahteva je odgovoran za validnost i istinitost pruženih informacija u Ekološkom upitniku i drugim dokumentima.

KORAK 2: Na osnovu dostavljenog Ekološkog upitnika, RFI kategoriše potprojekat (kao A ili na drugi način neprihvatljiv, B-, B +, C).

2.1: Za potprojekte kategorije C nisu potrebne nikakve druge radnje osim onih koje su u skladu sa internim procedurama upravljanja okolinom RFI.

2.2: Za potprojekte kategorije B + RFI je izradio Izveštaj o skriningu životne sredine i dostavio ga (zajedno sa Ekološkim upitnikom i opisom projekta) KCGF-u (Ekspert za okolinu) radi pregleda. KCGF potvrđuje ili ispravlja rezultat skrininga. RFI obaveštava podnosioca zahteva o (i) kategoriji, (ii) potrebnom postupku i izveštajima EA

2.3: Za potprojekte kategorije B, RFI distribuira spisak ESMP za proveru (Aneks 2) podnosiocu zahteva što ga čini delom dokumentacije za nadmetanje i ugovaranje. Izvođač i podnosilac su odgovorni za njegovu implementaciju.

KORAK 3: Ako je potprojekat kategorije B +, RFI šalje obrazac ESMP-a aplikanta u slučaju da ESMP nije deo izveštaja o skriningu (Prilog 3). Podnosilac prijave priprema ESMP i šalje ga RFI (i KCGF i SB ako je potrebno) na pregled i odobrenje ili komentare. U ovoj fazi podnosilac zahteva je već pribavio opštinsku ekološku dozvolu ili ekološko ovlašćenje i druge dozvole, ako to zahteva nacionalno zakonodavstvo. Kada je RFI zadovoljan dokumentacijom o okolini, odobrava je i isplaćuje zajam i traži garanciju. Odobreni ESMP za kategoriju B + je deo (a) paketa zahteva za kredit, (b) paketa zahteva za garancijom, (c) dokumentacije za nadmetanje i ugovaranje za izvođače (ako je primenjivo). Podnosilac zahteva (i njegovi izvođači) sprovode mere za ublažavanje i monitoring. RFI vrši nadzor i predlaže korektivne radnje ako je potrebno. Najmanje 3 prva ESMP-a za svaki RFI će biti predmet pregleda i odobrenja KCGF-a. Prvih 5 ESMP-a će biti predmet odobrenja Svetske banke.

KORAK 4: RFI izveštava KCGF o zaštiti okoline u redovnim izveštajima o napretku, najmanje jednom u šest meseci. KCGF vrši nadzor odabranih potprojekata B +.

KORAK 5: KCGF će sprovesti reviziju životne sredine za svaki potprojekat kategorije B za koji je pokrenuta garancija. Revizija će biti izvršena u skladu sa nacionalnim propisima o zaštiti životne sredine, Zaštitnom politikom SB i dokumentacijom za procenu stanja životne sredine za potprojekat (ESMF i EA odgovarajući za kategoriju potprojekta - ESMP za B + i spisak za proveru ESMP za potprojekte B-). Za sve potprojekte kategorije B, utvrđena je **značajna** neusklađenost tokom revizije, što može dovesti do ukidanja garancije. Rezultati će biti prikazani u izveštaju o reviziji okoline.

RFI mora voditi evidenciju EA (Kontrolne liste ESMP za B- i ESMP za kategoriju B +), i relevantne povezane dokumente (npr. manifeste i zapise o otpadu, žalbe, inspekcijske nalaze i slično). Pored nadzora, revizija životne sredine u slučaju da se pokrene garancija biće ocenjena na osnovu ovih dokumenata.

11.1 Monitoring i izveštavanje

Gore opisane procedure za proveru, procenu i odobravanje životne sredine su deo procedura za odabir i odobravanje zahteva za podzajam. Nakon potpisivanja ugovora o zajmu i garanciji i ulaska potprojekata u fazu implementacije, rad na zaštiti životne sredine prelazi u novu fazu. U toku implementacije potprojekta, podnosioci prijava su odgovorni za obavljanje svojih svakodnevnih aktivnosti i primenom mera

ublažavanja u skladu sa zahtevima Izvještaja o proceni uticaja na okolinu (ESMP i kontrolne liste ESMP). Od RFI će se očekivati da prate usklađenost podzajmljivača sa EA (ESMP) i izveštavaju KCGF o ekološkom učinku svojih klijenata kao sastavni deo njihovog redovnog izveštavanja o statusu portfelja (barem na polugodišnjoj osnovi). Ekološki učinak RFI će biti predmet procene KFGF-a i nadzornih misija Svetske banke. KCGF vrši nadzor odabranih potprojekata B.
Svetska banka će izvršiti prethodni pregled prvih pet potprojekata B + i odobriće ih pre nego što se donese odluka o njihovoj garanciji. KCGF će takođe proveriti uzorak paketa za pod-zajmove za kategorije B- i B +, kao i potprojekte kategorije C, kako bi se osiguralo da su RFI sproveli skrining i kategorizaciju potprojekata na ispravan način; da su procene uticaja na životnu sredinu za potprojekte kategorije B sprovedene na adekvatan način i da su izrađeni ESMP prihvatljivog kvaliteta. Evaluacija nadgledanja će osigurati da: rad je bio zadovoljavajućeg kvaliteta, učešće zajednice se odvijalo kada je to bilo prikladno, date su odgovarajuće preporuke, sva dokumentacija je propisno popunjena i evidentirana, i ispunjeni su uslovi za odobrenje od MŽSPP-a ili relevantne opštine.

KCGF će obavestiti SB o ekološkoj dubinskoj analizi koju primenjuje RFI kroz opšte izveštavanje o napretku projekta. Svetska banka će pratiti učinak KCGF-a i RFI na okolinu, redovnim pregledom svojih izveštaja kao i nadzorom celokupnog procesa skrininga i implementacijom ekoloških preporuka za odabrane potprojekte, uključujući nasumične posete lokacijama potprojekta i istraživanja „za stolom“ (*desk review*). Ovakva praksa supervizije ima za cilj da osigura: da je rad bio zadovoljavajućeg kvaliteta, učešće zajednice se odvijalo kada je bilo potrebno, da su date odgovarajuće preporuke, da je sva dokumentacija propisno popunjena i evidentirana, te da su ispunjeni uslovi za odobrenja od strane nadležnih organa. Prema tome, RFI će pravilno čuvati svu dokumentaciju potprojekata i učiniti je dostupnom za KCGF i SB po potrebi, kao i obezbediti pristup datotekama potprojekata B+ i omogućiti terenske posete lokaciji.

ANEKS 1 - GLAVNE ODGOVORNOSTI KLJUČNIH UČESNIKA

Učesnik	**Aktivnost**	**Prateća dokumentacija**
KCGF	• Distribucija Operativnog priručnika za RFI • Pomoći RFI u vezi sa ekološkim zahtevima • Izveštavanje o učinku RFI na životnu sredinu • Ekološka revizija u slučaju pokretanja • Nadzor kategorije B + • Zajedno sa SB organizuje obuku za RFI	• Izveštaji o napretku
RFI	• Finaliziranje obrasca za skrining okoline • Pregled paketa aplikacija za pod-zajam za potrebnu dokumentaciju o okolini i licence / dozvole od državnih organa • Predlaganje kategorije životne sredine • Distribucija liste ESMP za proveru i ESMP-a • Održavanje kompletne ekološke dokumentacije za pregled od strane KCGF i SB • Provera usklađenosti sa planovima za ublažavanje (kategorija B +) • Stalno poboljšanje ESMS-a	• Sadrži informacije o životnoj sredini sa aplikacijom za pod-zajam • Sadrži informacije o monitoringu životne sredine u redovnim izveštajima portfelja KCGF-u • Sadrži ekološku dokumentaciju u normalnim spisima RFI.
Korisnici Pod-zajmoprimci	• Popunjavanje ekološkog upitnika • Podnošenje koncepta potprojekta u RFI • Organizacija i finansiranje ESMP, ako je primenjivo • Pribavljanje odobrenja od MŽSPP / opštinskih organa ako je potrebno • Pribavljanje potrebnih dozvola / licenci • Implementacija ESMP-a • Izveštavanje	• Kopije dozvola, licenci • Izjava o odobrenju • Odluka MŽSPP o potrebi za EIA • Izveštaj o zaštiti okoline (ako je relevantno) • ESMP (ukoliko je relevantno Vidi Aneks 3)
SB (IBRD)	• Organizovanje obuke za osoblje RFI i KCGF u vezi sa procedurama za procenu uticaja na životnu sredinu i unapređenje ESMS • Izvođenje post - recenzije (za prve projekte kategorije B +) • Identifikacija problema / pitanja i predlog rešenja • Projekti za koje je potrebna zaštitna politika Svetske banke, osim zahteva iz OP 4.01, prethodno će biti pregledani od strane stručnjaka Svetske banke za okolinu.	• Dokumentuje status implementacije projekta u izveštajima o statusu i rezultatima implementacije i Aide-Memoires misije

ANEKS 2 - KONTROLNA LISTA ZA UPRAVLJANJE OKOLINOM

Uvod

Cilj projekta KSFF je da poboljša pristup finansijama za MMSP. Komponenta 1 projekta Unapređenje okvira za kreditne garancije ima za cilj povećanje kapitalne osnove KCGF-a i proširenje asortimana ponuđenih proizvoda.

Očekivani rezultati će biti poboljšan pristup finansijama za MMSP i poboljšana infrastruktura plaćanja. Na nivou PDO, ovi rezultati će se meriti iznosom sredstava koja se koriste putem KCGF-a i udelom bezgotovinskog plaćanja po glavi stanovnika. Projekat podrazumeva sledeće dve komponente, pored koordinacije projekta i podrške implementaciji:

- Poboljšanje okvira kreditne garancije: Očekivani rezultati za ovu komponentu su održivi rast obima delimičnih kreditnih garancija, poboljšani institucionalni kapaciteti i proširen asortiman proizvoda.

- Uspostavljanje prekidača za platne kartice: Očekivani rezultati za ovu komponentu su operacionalizovani „switch“ centar sa poboljšanom inter-operabilnošću i nižim troškovima transakcija.

Kategorija životne sredine

U skladu sa Operativnim programima Svetske banke, dizajn projekta zahteva kategoriju FI. KCGF, Agencija za implementaciju za Komponentu 1, osnovana je sa jedinom svrhom da izdaje garancije za ciljna preduzeća - MSP i ne posluje ni u kojoj drugoj oblasti. Kao takva, i uz kredit ograničen na 500.000 evra, od projektnih aktivnosti se ne očekuje da proizvedu značajne i trajne uticaje na životnu sredinu. Projekat će obezbediti kapitalnu injekciju KCGF u okviru potkomponente 1.1, međutim, izdavanje garancije će se raditi na bazi zajma. Potkomponenta 1.2 ciljani sektori uključuje neke potencijalno zagađujuće, kao što su, ali ne ograničavajući se samo na njih: poljoprivreda, energetska efikasnost i upravljanje otpadom. Garancije se mogu izdati za kredite za infrastrukturu i proizvodnju, ali ne retroaktivno. Okvir za upravljanje životnom sredinom i socijalnim odnosima (ESMF) je razvijen vodeći se uspostavljanjem skrininga, procedurama EA i ekološkim pregledima za sve potprojekte podržane zajmovima garantovanim tokom implementacije projekta, kao i onima koji su podržani iz novih pilot-šema.

ESMF proverava sve aktivnosti visokog rizika i kategorije A. Takođe, definiše zahteve za izgradnju kapaciteta i mehanizme za žalbu kao deo procesa ekološke i socijalne dužne savesnosti.

Projekat će podržati potprojekte kategorije B. To su sunčevi projekti sa potencijalnim nepovoljnim uticajima na životnu sredinu na ljude ili životnu sredinu koji su manje nepovoljni od onih projekata kategorije A. Ovi uticaji su specifični za određenu lokaciju; vrlo malo njih, ako ih uopše ima, su nepovratni; i u većini slučajeva mere ublažavanja mogu biti osmišljene lakše nego za projekte kategorije A. Obim EA za projekat kategorije B može varirati od potprojekta do potprojekta.

Za potrebe ovog projekta, uzimajući u obzir njegove specifičnosti, izdvajaju se dve potkategorije B:

a) Kategorija B - za koju se primenjuje ova kontrolna lista ESMP. Kategorija B uključuje potprojekte koji sadrže jednostavne nadgradnje, male građevinske radove, malu izgradnju (npr. male dodatke postojećim zgradama i male pomoćne objekte, jednostavne konstrukcije, ali ne i nove velike *greenfield* projekte), kao i rekonstrukciju, rehabilitaciju ili adaptaciju postojeće zgrade. Za takve projekte, ovaj Spisak za ESMP je pripremljen i javno konsultovan kao deo ovog ESMF-a. Kontrolna lista za ESMP će biti distribuirana od strane RFI Podnosiocima / Izvođačima potprojekata kategorisanih B1 i primenjivana u toku implementacije. Podnosilac zahteva je odgovoran za sprovođenje kontrolne liste ESPM i poštovanje nacionalnih propisa. Kontrolna lista za ESMP će biti deo dokumenata za licitiranje i ugovaranje radova sa izvođačima radova, ako je primenljivo. Podnosilac zahteva i/ili Izvođač radova podnosioca zahteva su odgovorni za sprovođenje kontrolne liste ESMP. Oni će biti nasumično proveravani od strane RFI, KCGF i eventualno SB. Izuzetno, drugi projekti mogu biti pod kategorijom B +.

b) Kategorija B + za koju ova kontrolna lista EMP **ne važi**. Kategorija B + obuhvata potprojekte koji su navedeni u Aneksu II Zakona o proceni uticaja na životnu sredinu na Kosovu koji ne zahtevaju punu procenu uticaja na životnu sredinu prema mišljenju MŽSPP. Za ove potprojekte, Izveštaj o skriningu koji uključuje ESMP će biti pripremljen na osnovu pisanog mišljenja/odluke MŽSPP da EIA nije potreban. Za ovu vrstu radova, ESMP će biti javno objavljen i konsultovan ili na Internet stranici Ministarstva ili opštine ili na Internet stranici i informativnoj tabli podnosioca zahteva. Po potrebi, biće objavljena Opštinska ekološka dozvola. U izuzetnim uslovima, drugi projekti mogu biti pod kategorijom A.

Potencijalni uticaji na životnu sredinu

Očekuje se da će uticaj projekta na životnu sredinu biti podložan upravljanju, privremen i lokalnog uticaja, jer je povezan sa opštim građevinskim aktivnostima na već poznatim i ranije korišćenim lokacijama. Ovi uticaji najčešće sadrže: a) prašinu i buku usled iskopa, rušenja i izgradnje; b) upravljanje otpadom od rušenja i slučajno izlivanje mašinskog ulja, maziva, itd., c) zadiranje u privatnu imovinu; d) oštećenje istorijskih ili kulturnih dobara ili nepoznatih arheoloških lokaliteta; e) poremećaj u saobraćaju; f) površinske ili podzemne vode; i g) zagađenje zemljišta ili erozija.

Lista ESMP za provere

DEO 1: INSTITUCIONALNI I ADMINISTRATIVNI		
Država	Kosovo	
Naziv projekta	JAČANJE FINANSIJSKOG SEKTORA KOSOVA	
Projektna aktivnost		
Institucionalni aranžmani (Ime i kontakti)	**Projektni menadžment**	
	Ko je zadužen za projekat (kontakt osoba)	Koja banka to garantuje
ZAKONODAVSTVO I DOZVOLE		
Identifikujte nacionalne i lokalne zakone i dozvole koje se odnose na projektne aktivnosti	○ Ekološka Saglasnost / Dozvola - potrebna (); pitanja ( ); n/a ( ) ○ Opštinska ekološka dozvola - potrebna (); pitanja ( ); n/a ( ) ○ Potrebna ekološka autorizacija (); pitanja ( ); n/a ( ) ○ Dozvola za korišćenje vode - potrebna (); pitanja ( ); n/a ( ) ○ Dozvola za ispuštanje otpadnih voda - potrebna (); pitanja ( ); n/a ( ) ○ Građevinska dozvola - potrebna (); pitanja ( ); n/a ( ) ○ Licenca ili Dozvola za korišćenje prirodnih / mineralnih resursa - potrebnih (); pitanja ( ); n/a ( ) ○ Ostalo*:* _____	
JAVNA KONSULTACIJA		
Identifikujte kada / gde se odvijao proces javnih konsultacija	Obaveštava se o mestu i datumu javnog objavljivanja: ○ Internet stranica kompanije ○ Informativna tabla kompanije ○ Drugo: _____ Datum:	

DEO 2: EKOLOŠKI / SOCIJALNI PREGLED			
Hoće li aktivnost na lokaciji uključiti/obuhvatiti bilo šta od sledećeg:	**Aktivnost**	**Status**	**Dodatne reference**
	A. Rehabilitacija zgrada	[ ] Da [ ] Ne	Vidi odeljak **B** ispod
	B. Nova gradnja	[ ] Da [ ] Ne	Vidi odeljak **B** ispod
	C. Individualni sistem za prečišćavanje otpadnih voda	[ ] Da [ ] Ne	Vidi odeljak **C** ispod
	D. Istorijske zgrade i okruzi	[ ] Da [ ] Ne [ ] Moguće	Vidi odeljak **D** ispod
	E. Nabavka zemljišta [11]	[ ] Da [ ] Ne	Vidi odeljak **E** ispod
	F. Opasni ili otrovni materijali [12]	[ ] Da [ ] Ne	Vidi odeljak **F** ispod
	G. Uticaj na šume i/ili zaštićena područja	[ ] Da [ ] Ne	Vidi odeljak **G** ispod
	H. Rukovanje/upravljanje medicinskim otpadom	[ ] Da [ ] Ne	Vidi odeljak **H** ispod
	I. Bezbednost saobraćaja i pešaka	[ ] Da [ ] Ne	Vidi odeljak **I** ispod
	J. Druge primenjive aktivnosti	[ ] Da [ ] Ne	Vidi odeljak **J** ispod

AKTIVNOST	**PARAMETAR**	**KONTROLNA LISTA ZA UBLAŽAVANJE**
A. Opšti uslovi	Obaveštenje i bezbednost radnika	(a) (b) Za izgradnju i/ili sanaciju pribavljene su sve zakonom propisane dozvole (c) Javnost je obaveštena o radovima putem odgovarajućeg obaveštavanja u medijima i/ili na javno dostupnim mestima (uključujući i lokaciju radova) (d)

[11] Akvizicije zemljišta uključuju nedobrovoljno uzimanje zemljišta (eksproprijacija) koje rezultira raseljavanjem ljudi, gubitkom imovine ili pristupa imovini i gubitkom izvora prihoda ili sredstava za život kako je definisano u OP/BP Svetske banke 4.12. To uključuje zemljište koje je kupljeno/predato i uticaj na osobe koje nemaju prepoznatljivo zakonsko pravo ili potražnju u odnosu na zemljište, ali žive i/ili nezakonito borave i/ili obavljaju poslovne aktivnosti (tezge) na zemljištu koje je već kupljeno.

[12] Toksični/opasni materijal uključuje, ali nije ograničen na azbest, toksične boje, uklanjanje olovne boje itd.

AKTIVNOST	PARAMETAR	KONTROLNA LISTA ZA UBLAŽAVANJE
		(e) Svi radovi će se odvijati na siguran i disciplinovan način kako bi se minimizirali uticaji na susedne stanovnike i okolinu. (f) Lična zaštitna oprema za radnike će biti u skladu sa međunarodnom dobrom praksom (uvek sa šlemom, po potrebi sa maskama i zaštitnim naočarima, pojasevima i sigurnosnim čizmama) (g) Odgovarajuće označavanje lokacija davaće radnicima informacije o ključnim pravilima i propisima koje treba poštovati.
B. Opšte aktivnosti rehabilitacije i/ili izgradnje	Kvalitet vazduha	(a) Tokom unutrašnjeg rušenja koristiti cevi za bacanje-spuštanje šuta sa visina iznad prvog sprata (b) Držati šut od rušenja u kontrolisanom području i prskati vodenom izmaglicom kako bi se smanjila prašina (c) Suzbijanje prašine prilikom pneumatskog bušenja/rušenja zida tekućim raspršivanjem vode i/ili ugradnjom kućišta za prašinu na gradilištu (d) Oslobodite okolinu (trotoare, puteve) od krhotina kako bi se smanjila prašina (e) Ne sme biti otvorenog sagorevanja građevinskog/otpadnog materijala na lokaciji (f) Ne sme biti preteranog praznog hoda građevinskih vozila na lokacijama
	Buka	(a) Građevinska buka će biti svedena na ograničeno vreme u skladu sa zakonom o buci (b) Tokom operacija poklopci motora generatora, kompresora vazduha i druge pogonske mehaničke opreme treba da budu zatvoreni, a oprema postavljena što je dalje moguće od stambenih područja
	Kvalitet vode	(a) Na lokaciji će se uspostaviti odgovarajuće mere za kontrolu erozije i sedimenata kao što su npr. bale za seno i/ili ograde da bi se sprečilo kretanje sedimenta izvan mesta i da se ne bi prouzrokovalo prekomerno zamućenje u obližnjim potocima i rekama.
	Upravljanje otpadom	(a) Putevi i lokacije za sakupljanje i odlaganje otpada biće identifikovani za sve glavne vrste otpada koje se očekuju od aktivnosti rušenja i izgradnje. (b) Mineralni građevinski otpad i šut će biti odvojeni od opšteg otpada, organskog, tečnog i hemijskog otpada sortiranjem na licu mesta i uskladištenim u odgovarajućim kontejnerima. (c) Građevinski otpad će se sakupljati i odlagati na propisan način od strane licenciranih sakupljača (d) Zapisi o odlaganju otpada će se čuvati kao dokaz pravilnog upravljanja kako je predviđeno. (e) Kada god je to izvodljivo, izvođač radova će ponovo koristiti i reciklirati odgovarajuće i održive materijale (osim azbesta).
C. Individualni sistem za prečišćavanje otpadnih voda	Kvalitet vode	(a) Pristup rukovanju sanitarnim otpadom i otpadnim vodama sa gradilišta (instalacija ili rekonstrukcija) mora biti odobren od strane lokalnih vlasti (b) Pre ispuštanja u prihvatne vode, otpadne vode iz pojedinačnih sistema otpadnih voda moraju biti tretirane kako bi se zadovoljili minimalni kriterijumi kvaliteta utvrđeni nacionalnim smernicama za kvalitet i tretman otpadnih voda (c) Nadgledanje novih sistema otpadnih voda (pre/posle) će biti sprovedeno

AKTIVNOST	PARAMETAR	KONTROLNA LISTA ZA UBLAŽAVANJE
D. Istorijska zgrada(e)	Kulturna baština	(a) Ako je zgrada proglađena za istorijsku građevinu, vrlo je blizu takve strukture, ili se nalazi u određenom istorijskom okrugu, obavestiti i dobiti saglasnosti/dozvole od nadležnih organa (Ministarstvo kulture, omladine i sporta) i rešavati sve građevinske aktivnosti u skladu sa lokalnim i nacionalnim zakonodavstvom; (b) Obezbediti da postoje regulativne odredbe kako bi se zabeležili artefakti ili drugi mogući „slučajni nalazi“ na koji se naiđe u iskopu ili izgradnji, zatim da bi se kontaktirali zvaničnici, a da radovi budu odloženi ili modifikovani kako bi se uzeli u obzir takvi nalazi.
E. Nabavka zemljišta	Plan/okvir za nabavku zemljišta	(a) Ako eksproprijacija zemljišta nije bila očekivana, a potrebna je, ili ako se ne očekuje gubitak pristupa prihoda legalnih ili ilegalnih korisnika zemljišta, ali se ipak može dogoditi, predloženi potprojekat neće biti podoban za finansiranje.
F. Toksični materijali	Upravljanje azbestom	(a) Ako se azbest nalazi na lokaciji projekta, jasno ga označiti kao opasan materijal (b) Kada je moguće, azbest će biti prikladno spakovan i zapečaćen kako bi se smanjila izloženost (c) Azbest pre uklanjanja (ako je potrebno uklanjanje) tretira se sredstvom za vlaženje da bi se smanjila azbestna prašina (d) Azbestom će rukovati i odlagati iskusni i vešti profesionalci (e) Ako je azbestni materijal potrebno privremeno skladištiti, otpad mora biti sigurno zatvoren unutar zatvorenih skladišta i označen na odgovarajući način (f) Uklonjeni azbest se ne sme ponovo koristiti
	Upravljanje toksičnim/opasnim otpadom	• Privremeno skladištenje na gradilištu svih opasnih ili otrovnih materija će biti u sigurnim kontejnerima, sa naznačenim detaljima o sastavu, svojstvima i informacijama o rukovanju • Kontejneri sa opasnim supstancama treba da se stave u nepropusnu posudu kako bi se sprečilo prosipanje i curenje • Otpad se transportuje preko posebno ovlašćenih prevoznika i odlaže u licenciranom objektu. • Boje sa toksičnim sastojcima ili rastvaračima ili boje na bazi olova neće se koristiti
G. Uticaj na šume i/ili zaštićena područja	Zaštita	(a) Sva priznata prirodna staništa i zaštićena područja u neposrednoj blizini aktivnosti neće biti oštećena ili eksploatisana, svim zaposlenima će biti strogo zabranjeni lov, hranjenje, seča drveća ili druge štetne aktivnosti. (b) Za velika stabla u blizini aktivnosti, označiti i obezbediti ogradom veliki treset i zaštititi korenski sistem i izbegavati bilo kakvo oštećenje drveća (c) Susedne močvare i potoci će biti zaštićeni od oticanja sa gradilišta, sa odgovarajućom kontrolom erozije i sedimenta, što uključuje, ne ograničavajući se samo na to, bale sena, muljevite ograde (d) Neće biti nelicenciranih privremenih jama, kamenoloma ili deponija otpada u susednim područjima, posebno ne u zaštićenim područjima.
H. Odlaganje medicinskog	Infrastruktura za upravljanje medicinskim otpadom	(a) U skladu sa nacionalnim propisima, izvođač radova će osigurati da novoizgrađene i/ili rehabilitovane zdravstvene ustanove sadrže dovoljnu infrastrukturu za rukovanje i odlaganje medicinskog otpada; ovo uključuje, ali se ne ograničava na sledeće:

AKTIVNOST	PARAMETAR	KONTROLNA LISTA ZA UBLAŽAVANJE
otpada (nije primenjivo)		▪ Posebni objekti za odvojeni otpad iz zdravstvene zaštite (uključujući prljavu opremu, "oštre predmete", i ljudsko tkivo ili tečnosti) odvojeno od drugog otpada; i ▪ Postoje odgovarajuća skladišta za medicinski otpad; i ▪ Ako aktivnost uključuje tretman u objektu, odgovarajuće opcije za odlaganje su uspostavljene i operativne
I Bezbednost saobraćaja i pešaka	Direktne ili indirektne opasnosti za javni saobraćaj i pešake zbog građevinskih aktivnosti	(a) U skladu sa najboljom međunarodnom praksom, izvođač radova će osigurati da je gradilište propisno obezbeđeno i da je regulisan saobraćaj. Ovo uključuje, ali nije ograničeno na: ▪ Signalizacija, znakovi upozorenja, barijere i preusmeravanje saobraćaja: lokacija će biti jasno vidljiva i javnost će biti upozorena na sve potencijalne opasnosti. ▪ Sistem upravljanja saobraćajem i obuka osoblja, posebno za pristup lokaciji i saobraćaj u blizini lokacije. Obezbeđivanje sigurnih prolaza i prelaza za pešake, gde se ometa odvijanje saobraćaja. ▪ Prilagođavanje radnog vremena lokalnim obrascima saobraćaja, npr. izbegavanje velikih transportnih aktivnosti tokom špica ili vremena kretanja stoke. ▪ Aktivno upravljanje saobraćajem od strane obučenog i vidljivog osoblja na lokaciji, ako je potrebno za bezbedan i pogodan prolaz za građane. ▪ Obezbeđivanje sigurnog i stalnog pristupa kancelarijskim prostorijama, prodavnicama i stanovima za vreme renoviranja, ako zgrade budu otvorene za javnost.
J Ostalo	Dodatni uticaji _____	Dodatne mere ublažavanja _____

DEO 3: PLAN PRAĆENJA

RFI i KCGF će nadgledati sprovođenje mera ublažavanja tokom posete.

ANEKS 3 - PLAN ZAŠTITE OKOLINE I SOCIJALNOG UPRAVLJANJA

Plan upravljanja životnom sredinom i socijalnim životom (ESMP) sastoji se od niza mera ublažavanja, monitoringa i institucionalnih mera koje treba preduzeti tokom implementacije i rada kako bi se uklonili nepovoljni ekološki i socijalni uticaji, neutralizovali ili smanjili na prihvatljiv nivo. Plan takođe uključuje aktivnosti koje su potrebne za implementaciju ovih mera.

1. Planovi upravljanja su osnovni elementi izveštaja EA za projekte kategorije A; za mnoge projekte kategorije B, EA može rezultirati samo planom upravljanja. Da bi pripremili plan upravljanja, primalac i njegov tim za projektovanje EA (a) identifikuju skup odgovora na potencijalno štetne uticaje; (b) određuju zahteve za obezbeđivanje da ti odgovori budu učinjeni efikasno i blagovremeno; i (c) opisuju sredstva za ispunjavanje tih zahteva.

Tačnije, ESMP uključuje sledeće komponente:

Ublažavanje

2. ESMP identifikuje izvodljive i troškovno isplative mere koje mogu smanjiti potencijalno značajne negativne uticaje na okolinu na prihvatljiv nivo. Plan uključuje kompenzacione mere ako mere ublažavanja nisu izvodljive, ekonomične ili dovoljne. Konkretno, ESMP;

(a) Identifikuje i sažima sve očekivane značajne negativne uticaje na životnu sredinu (uključujući i one koji obuhvataju starosedeoce ili nedobrovoljno preseljenje);

(b) Opisuje svaku meru ublažavanja sa tehničkim detaljima, uključujući ovde i vrstu uticaja na koji se odnosi i uslove pod kojima je to potrebno (npr. kontinuirano ili u slučaju nepredviđenih okolnosti), zajedno sa dizajnom, opisom opreme i operativnim procedurama, prema potrebi;

(c) Procenjuje potencijalne uticaje ovih mera na životnu sredinu; i

(d) Obezbeđuje povezivanje sa bilo kojim drugim planovima ublažavanja (npr. autohtonih naroda ili kulturnih dobara) potrebnim za projekat.

Monitoring

3. Praćenje stanja životne sredine tokom implementacije projekta pruža informacije o ključnim ekološkim aspektima projekta, posebno o uticaju projekta na životnu sredinu i o efikasnosti mera ublažavanja. Takve informacije omogućavaju zajmoprimaocu i Banci da procene uspeh ublažavanja kao deo nadzora projekta, i dozvoljava da se preduzmu korektivne mere kada je to potrebno. Stoga, ESMP identifikuje ciljeve monitoringa i precizira vrstu monitoringa, sa vezama sa uticajem procenjenim u izveštaju EA i merama ublažavanja opisanim u ESMP-u. Konkretno, deo monitoringa ESMP-a pruža (a) specifičan opis i tehničke detalje mera praćenja, uključujući parametre koji se mere, metode koje će se koristiti, mesta uzorkovanja, učestalost merenja, granice detekcije (gde je to prikladno), i definisanje pragova koji će signalizirati potrebu za korektivnim radnjama; i (b) procedure praćenja i izveštavanja za (i) obezbeđivanje ranog otkrivanja uslova koji zahtevaju posebne mere ublažavanja, i (ii) davanje informacija o napretku i rezultatima ublažavanja.

Raspored implementacije i procene troškova

4. Za sva tri aspekta (ublažavanje, praćenje i razvoj kapaciteta), ESMP predviđa (a) raspored implementacije mera koje se moraju sprovesti kao deo projekta, prikazujući fazu i koordinaciju sa ukupnim planovima za implementaciju projekta; i (b) procene kapitalnih i tekućih troškova i izvore sredstava za implementaciju ESMP. Ove brojke su takođe integrisane u ukupne tabele troškova projekta.

Plan smanjenja

Faza izgradnje					
Aktivnost	Očekivani uticaj na životnu sredinu	Predložena mera za ublažavanje	Odgovornost za sprovođenje mera ublažavanja	Period implementacije mera ublažavanja	Troškovi vezani za implementaciju mera ublažavanja
1.					
2.					
…					
Operativna faza					
1.					
2.					
…					

Plan monitoringa

Faza izgradnje					
Šta *Da li parametar treba da se prati?*	**Gde** *Da li parametar treba da se prati?*	**Kako** *Da li parametar treba da se prati (šta treba meriti i kako)?*	**Kada** *Da li parametar treba da se prati (vreme i učestalaost)?*	**Od koga** *Da li parametar treba da se prati - (odgovornost)?*	**Koliko** *je trošak koji je povezan sa sprovođenjem monitoringa*
1.					
2.					
…					
Operativna faza					

ANEKS 4 - ZAPISNIK SA KONSULTATIVNOG SASTANKA ZA ESMF

ANEKS 5 - PROJEKTI NAVEDENI U ANEKSU I ZAKONA O OCENI UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU (EIA) ZA KOJE SE ZAHTEVA EIA

1. Proizvodnja i prerada metala

1. Postrojenja za prženje ili sinterovanje metalne rude (uključujući sulfidnu rudu).
2. Fabrike za priliv livenog gvožđa i čelika (primarna ili sekundarna fuzija), uključujući kontinuirano livenje.
3. Fabrike/livnice za preradu crnih metala:
3.1. Kovačnica sa izlaznom energijom koja prelazi pedeset (50) KJ po čekiću, dok ulazna snaga prelazi dvadeset (20) KV;
3.2. Primena zaštitnih mešavina metalnih premaza sa ulazom koji prelazi jednu (1) tonu/sat bruto čelika;
3.3. Livnice za proizvodnju obojenih metala sa kapacitetom većim od stotinu (100) tona/dan.
4. Fabrike/livnice za:
4.1. proizvodnju obojenih metala i proizvodnju sirovih obojenih metala iz rude; koncentrati ili sekundarne sirovine u metalurškim, hemijskim ili elektrolitičkim procesima;
4.2. taljenje, uključujući proizvodnju legura, uključujući ponovo rađene proizvode (rafiniranje, livenje u livnicama, itd.) sa proizvodnjom koja prelazi jednu (1) tonu/dan za olovo i kadmijum ili deset (10) tona/dan za druge metale.
5. Fabrike za površinsku obradu metala i plastičnih materijala korišćenjem elektrolitičkih ili hemijskih procesa u kojima obim posuda za tretman prelazi deset (10) m3.
6. Postrojenja za površinsku obradu supstanci ili proizvoda koji koriste organske rastvarače, posebno za premazivanje, bojenje, odmašćivanje, zaštitu od prodiranja vode i boje, čišćenje ili rad sa presom kada količina korišćenih rastvarača prelazi sto (100) tona godišnje.
7. Proizvodnja i prerada legura od obojenih metala koji sadrže arsen, živu i olovo, sa kapacitetom većim od hiljadu (1.000) tona godišnje.

2. Industrija minerala

8. Fabrike cementa koje sadrže rotirajuće peći (pečenje i sušenje) sa proizvodnim kapacitetom većim od tri stotine (300) tona na dan ili fabrikama za proizvodnju kreča sa rotirajućim pećima za krečnjak sa proizvodnim kapaciteta trideset (30) tona na dan ili više, ili sadrže druge vrste peći sa proizvodnim kapacitetom od trideset (30) tona na dan ili više.
9. Fabrike za proizvodnju materijala sa procesima kao što su kalcifikacija i pečenje minerala koji sadrže toksične elemente kao što su živa, arsen i kadmijum.
10. Fabrike za proizvodnju stakla, uključujući proizvodnju staklenih vlakana, sa proizvodnim kapacitetom od deset (10) tona na dan ili više.
11. Livnice za topljenje mineralnih materija, uključujući proizvodnju mineralnih vlakana, sa proizvodnim kapacitetom od deset (10) tona na dan ili više.
12. Fabrike za proizvodnju keramičkih proizvoda, loženje, posebno proizvodnja opeke, crepa, vatrostalne cigle, kamena i porculana, proizvodnog kapaciteta trideset (30) tona na dan ili više.
13. Postrojenja za vađenje azbesta i za preradu i transformaciju azbesta i drugih proizvoda koji sadrže azbest, kao što su: proizvodi od azbestnog cementa, sa godišnjom proizvodnjom od više od pet hiljada (5.000) tona gotovih proizvoda; za frikcioni materijal, sa godišnjom proizvodnjom

više od pedeset (50) tona gotovih proizvoda; i za druge upotrebe azbesta, korišćenje više od dve stotine (200) tona godišnje.
14. Fabrike za prženje i sinterovanje nemetalnih minerala sa proizvodnim kapacitetom od trideset (30) tona na dan ili više.

3. Ekstraktivna industrija
15. Kamenolomi i površinski kopovi gline na površini koja prelazi pet (5) ha, ili vađenje treseta, gde površina objekta prelazi deset (10) ha ili uključuje vađenje petnaest hiljada (15.000) ili više tona godišnje.
16. Vađenje i prerada (osim likvefakcije i gasifikacije) uglja, lignita i bitumenskih minerala sa proizvodnim kapacitetom od pedeset hiljada (50.000) tona godišnje ili više.

4. Hemijska industrija
17. Integrisane aktivnosti za industrijsku proizvodnju, putem hemijskih procesa, pojedinačnih supstanci ili grupa supstanci, navedenih u pod-stavovima 17.1 do 17.7:
17.1. Proizvodnja osnovnih organskih hemikalija, kao što su:
17.1.1. jednostavni ugljovodonici (linearni ili ciklični, zasićeni ili nezasićeni, alifatski ili aromatični);
17.1.2. ugljovodonici koji sadrže kiseonik kao što su: alkoholi, karboksilne kiseline, etri, aceton, peroksid, epoksidna smola;
17.1.3. sulfatni ugljovodonici;
17.1.4. azotni ugljovodonici, kao što su amini, amidi, azotna jedinjenja, nitratna jedinjenja, nitriti, cijanid, izocijanidi;
17.1.5. ugljovodonici koji sadrže fosfor;
17.1.6. halogeni ugljovodonici;
17.1.7. organometalne komponente;
17.1.8. osnovni plastični materijali (polimeri sintetička vlakna i vlakna sa celuloznom bazom);
17.1.9. sintetička guma;
17.1.10. boje i pigmenti;
17.1.11. agensi aktivne površine.
17.2. Proizvodnja osnovnih neorganskih hemikalija, kao što su:
17.2.1. gasovi, kao što su amonijak, hlor, ili hlorovodonik, fluor ili vodonik fluorid, ugljen dioksid, sumporna jedinjenja, vodonik, sumpor dioksid, karbonil fluorid;
17.2.2. kiseline, kao što su: hromna kiselina, fluorovodonična kiselina, fosforna kiselina, azotna kiselina, hlorovodonična kiselina, sumporna kiselina, sumporna kiselina;
17.2.3. baze, kao što su amonijum hidroksid, kalijum hidroksid, natrijum hidroksid;
17.2.4. soli, kao što su kalijum karbonat, natrijum karbonat, belila na bazi natrijuma ili kalijum borata, srebrni nitrat;
17.2.5. nemetali, oksidi metala i druge neorganske kombinacije, kao što su: kalcijum-karbid, silicijum, silicijum-karbid;
17.3. Proizvodnja hemijskih đubriva sa bazom fosfata, azota ili kalijuma (jednostavna ili složena đubriva);
17.4. Proizvodnja osnovnih sredstava za zaštitu bilja i biocida;
17.5. Proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda, boja i pesticida, korišćenjem hemijskog ili biološkog procesa;
17.6. Proizvodnja eksplozivnih materija;

17.7. Proizvodnja aditiva za ishranu proteina, fermenta i drugih proteinskih supstanci korišćenjem hemijskih i bioloških procesa.

5. Energetska industrija

18. Termoelektrane i druge instalacije za sagorevanje sa toplotnom snagom od 50 ili više MW.
19. Centralne jedinice nuklearne energije.
20. Instalacija električnih vodova visokog napona sa minimalno dvesta dvadeset (220) kV i dužinom dužom od deset (10) km.
21. Rafinerije sirove nafte i postrojenja za gasifikaciju i likvefakciju uglja i bitumenskih škriljaca i postrojenja za reciklažu istrošenih ulja u količinama od sto hiljada (100.000) tona godišnje ili više.
22. Postrojenja za skladištenje nafte, petrohemije ili hemijskih proizvoda sa kapacitetom od sto hiljada (100,000) tona ili više.
23. Postrojenja za skladištenje radioaktivnih materijala.

6. Transportna infrastruktura

24. Izgradnja pruga za međugradski železnički saobraćaj i aerodroma sa osnovnom dužinom piste od dve hiljade sto (2.100) m ili više.
25. Izgradnja novog puta od dve ili više voznih traka, ili ponovno postavljanje i/ili proširenje postojećeg puta kako bi se obezbedile dve ili više traka, gde bi takav novi put, ili preraspodela i/ili prošireni deo, bio pet (5) ili više km neprekidne dužine.
26. Cevovodi prečnika pet stotina (500) mm ili više i dužine od deset (10) km ili više za transport:
26.1. prirodnog gasa, ulja ili hemikalija, i
26.2. tokova ugljen-dioksida (CO_2) za potrebe geološkog skladištenja, uključujući pridružene podstanice za povišenje pritiska.
27. Cevovodi prečnika osam stotina (800) mm ili više i dužine četrdeset (40) km za tokove ugljen-dioksida u transportu (CO_2) za potrebe geološkog skladištenja, uključujući pridružene podstanice za povišenje pritiska.

7. Prehrambena industrija

28. Proizvodnja i prerada prehrambenih proizvoda:
28.1. sirovine životinjskog porekla (isključujući mleko) gdje proizvodni kapacitet konačnog proizvoda prelazi trideset (30) tona na dan;
28.2. sirovine biljnog porekla u kojoj proizvodni kapacitet gotovog proizvoda prelazi dvesta pedeset (250) tona na dan (prosek na osnovu tromesečne vrednosti);
28.3. mlečne proizvode, gde količina tretiranog mleka prelazi sto (100) tona na dan (prosečno na osnovu godišnjeg iznosa);

8. Obrada i odlaganje otpada i otpadnih voda

29. Postrojenja za spaljivanje, oporavak, hemijski tretman ili odlaganje opasnog otpada.
30. Postrojenja za spaljivanje komunalnog otpada, sa unosom od 1 tone na sat ili više.
31. Deponije za neopasni otpad, sa ulazom od trideset (30) tona na dan ili više.
32. Postrojenja za tretman komunalnih otpadnih voda kapaciteta preko sto hiljada (100.000) ekvivalenata stanovništva.
33. Postrojenja za tretman industrijskih otpadnih voda.

9. Projekti za skladištenje, transfer i snabdevanje vodom

34. Sistemi za zahvatanje podzemnih voda ili veštačkih podzemnih voda, gde je godišnja količina zahvaćene ili dopunjene vode ekvivalentna ili veća od pet (5) miliona kubnih metara.

35. 1. Radovi na prenosu vodnih resursa između rečnih slivova gde je transfer usmeren na sprečavanje mogućih nestašica vode i gde je količina prenesene vode veća od trideset (30) miliona m3/god.
35. 2. U svim drugim slučajevima, radi se o prenosu vodnih resursa između rečnih slivova gde je višegodišnji prosečan protok sliva od crpljenja iz basena veći od šest stotina (600) miliona m3/god, a prenesena količina prelazi 5% tog protoka. U oba slučaja isključeni su transferi pitke vode.
36. Brane i druge instalacije namenjene za zadržavanje ili trajno skladištenje vode, gde nova ili dodatna količina zadržane ili uskladištene vode prelazi pet (5) miliona m3.

10. Industrija papira, drveta, tekstila i kože
37. Postrojenja za proizvodnju papira i kartona iznad stotinu hiljada (100.000) m2/god.
38. Industrijska postrojenja za:
38.1. proizvodnju celuloze od drveta ili sličnih vlaknastih materijala;
38.2. proizvodnju papira i kartona sa proizvodnim kapacitetom koji prelazi pedeset (50) tona na dan.
39. Proizvodnja nameštaja sa unosom drveta ili drugog osnovnog materijala većeg od deset hiljada (10.000) m3/god.
40. Postrojenja za prethodnu obradu (operacije kao što su pranje, beljenje, mercerizacija) ili bojenje tekstilnih vlakana.
41. Fabrike za štavljenje kože.

11. Intenzivna poljoprivreda
42. Postrojenja za intenzivni uzgoj živine, svinja ili stoke sa više od:
42.1. deset hiljada (10.000) živine;
42.2. pet stotina (500) svinja;
42.3. sto (100) grla krupne stoke; i
42.4. hiljadu (1000) grla sitne stoke;

12. Ostali projekti
43. Postrojenja za rešavanje ili odlaganje mrtvih životinja.
44. Mesta za skladištenje za geološkog ugljen-dioksida.
45. Postrojenja za hvatanje tokova CO2 za potrebe geološkog skladištenja iz instalacija obuhvaćenih ovim Aneksom ili gde je ukupno godišnje zahvatanje CO2 1,5 megatona ili više.
46. Svaka promena ili proširenje projekata navedenih u ovom Aneksu, kada takva promena ili proširenje samo po sebi ispunjava pragove, ako postoje, koji su navedeni u ovom Aneksu.

ANEKS 6 - PROJEKTI NAVEDENI U ANEKSU II NACIONALNOG ZAKONA O EIA

1. Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo:
1.1. Projekti za korišćenje neobrađenog zemljišta ili polu-prirodnih područja za intenzivne poljoprivredne svrhe;
1.2. Projekti upravljanja vodama za poljoprivredu, uključujući ovde i projekte navodnjavanja i odvodnjavanja zemljišta;
1.3. Početno pošumljavanje i krčenje šuma, u svrhu prelaska na drugu vrstu korištenja zemljišta;
1.4. Intenzivni uzgoj ribe.

2. Ekstraktivna industrija
2.1. Kamenolomi, drobilice kamena, rudarstvo na otvorenom i ekstrakcija treseta, uključujući lokacije identifikovane za rudarstvo u opštinama (projekti koji nisu uključeni u Aneks 1);
2.2. Jamsko rudarstvo;
2.3. Vađenje, drobljenje i drugi minerali, jaružanjem rečnih korita;
2.4. Duboko bušenje, posebno:
2.4.1. Geotermalno bušenje; i
2.4.2. Bušenje za snabdevanje vodom, sa izuzetkom bušenja koje istražuje stabilnost zemljišta;
2.5. Površinske instalacije za vađenje uglja, lignita i bitumenskih minerala (projekti koji nisu obuhvaćeni Aneksom 1);

3. Energetska industrija
3.1. Industrijske instalacije za proizvodnju električne energije, pare i tople vode (projekti koji nisu obuhvaćeni Aneksom 1);
3.2. Industrijske instalacije za transport gasa, pare i tople vode; prenos električne energije preko nadzemnih kablova (projekti koji nisu obuhvaćeni Aneksom 1);
3.3. Površinsko skladištenje prirodnog gasa;
3.4. Podzemno skladištenje zapaljivih gasova;
3.5. Površinsko i podzemno skladištenje tečnih zapaljivih materijala (projekti koji nisu obuhvaćeni Aneksom 1) i skladištenje fosilnih goriva na površini;
3.6. Industrijsko briketiranje uglja i lignita;
3.7 postrojenja za preradu i skladištenje radioaktivnog otpada (osim ako nisu uključeni u Aneks I);
3.8. Postrojenja za proizvodnju hidroenergije (projekti koji nisu obuhvaćeni Aneksom 1);
3.9. Postrojenja za iskorišćavanje energije vetra za proizvodnju energije; Kontinuirani izvori zračenja (jonizujuće i nejonizujuće).
3.10. Postrojenja za hvatanje tokova CO2 u svrhu geološkog skladištenja (instalacije koje nisu obuhvaćene Aneksom I);

4. Proizvodnja i prerada metala
4.1. Postrojenja za proizvodnju sirovog gvožđa ili čelika sa kontinuiranim livenjem;
4.2. Postrojenja za preradu obojenih metala (projekti koji nisu obuhvaćeni Aneksom 1);
4.3. Livnice crnih metala (projekti koji nisu obuhvaćeni Aneksom 1);
4.4. Postrojenja za topljenje, uključujući legiranje obojenih metala, uključujući i obnovljene proizvode (rafinacija, livnica itd.), (Projekti koji nisu obuhvaćeni Aneksom 1);
4.5. Postrojenja za površinsku obradu metala i plastičnih materijala (projekti koji nisu obuhvaćeni Aneksom 1);
4.6. Proizvodnja i montaža motornih vozila i proizvodnja motora za motorna vozila;
4.7. Postrojenja za pečenje i sinterovanje metalnih ruda;

4.8. Instalacije za izgradnju i popravku aviona;
4.9. Proizvodnja železničke opreme;
4.10. Rušenje eksplozivom

5. Industrija minerala
5.1. Koksne peći (suva destilacija uglja);
5.2. Postrojenja za proizvodnju cementa (projekti koji nisu obuhvaćeni Aneksom 1);
5.3. Postrojenja za proizvodnju azbesta i azbestnih proizvoda (projekti koji nisu obuhvaćeni Aneksom 1);
5.4. Postrojenja za proizvodnju stakla uključujući i staklena vlakna (projekti koji nisu uključeni u Aneks 1);
5.5. Postrojenja za topljenje mineralnih materija, uključujući i proizvodnju mineralnih vlakana (projekti koji nisu obuhvaćeni Aneksom 1);
5.6. Proizvodnja keramičkih proizvoda spaljivanjem, posebno crepa, opeke, vatrostalne opeke, pločica, kamena ili porculana (projekti koji nisu obuhvaćeni Aneksom 1);
5.7. Fabrike za proizvodnju asfalta;
5.8. Fabrike za proizvodnju betona.

6. Hemijska industrija
6.1. Obrada poluproizvoda i proizvodnja hemikalija;
6.2. Proizvodnja pesticida i farmaceutskih proizvoda, boja i lakova, elastomera i peroksida (projekti koji nisu obuhvaćeni Aneksom 1);
6.3. Skladišta za naftu, petrohemiju i hemijske proizvode.

7. Prehrambena industrija
7.1. Proizvodnja biljnih i životinjskih ulja i masti (projekti koji nisu obuhvaćeni Aneksom 1);
7.2. Pakovanje i konzerviranje proizvoda od životinja i povrća;
7.3. Proizvodnja mlečnih proizvoda (projekti koji nisu obuhvaćeni Aneksom 1);
7.4. Proizvodnja piva (projekti koji nisu obuhvaćeni Aneksom 1);
7.5. Proizvodnja konditorskih proizvoda i sirupa (projekti koji nisu obuhvaćeni Aneksom 1);
7.6. Postrojenja za klanje životinja;
7.7. Industrijska postrojenja za proizvodnju brašna;
7.8. Fabrike šećera (projekti koji nisu obuhvaćeni Aneksom 1).

8. Industrija tekstila, kože, drveta i papira
8.1. Fabrike za proizvodnju papira i kartona (projekti koji nisu obuhvaćeni Aneksom 1);
8.2. Postrojenja za pred-obradu (pranje, beljenje, mercerizacija) ili bojenje vlakana ili tekstila (projekti koji nisu obuhvaćeni Aneksom 1);
8.3. Postrojenja za štavljenje kože.
8.4. Postrojenja za preradu i proizvodnju celuloze.

9. Gumarska industrija
9.1. Proizvodnja i obrada proizvoda na bazi elastomera.

10. Infrastrukturni projekti
10.1. Projekti razvoja industrijskih objekata;
10.2. Projekti urbanog razvoja, uključujući izgradnju trgovačkih centara i parkirališta;

10.3. Izgradnja železničkih i intermodalnih objekata za pretovar, kao i intermodalnih terminala (projekti koji nisu uključeni u Aneks 1);
10.4. Konstrukcije za aerodrome i aerodromske iste (projekti koji nisu obuhvaćeni Aneksom 1);
10.5. Izgradnja puteva (projekti koji nisu obuhvaćeni Aneksom 1);
10.6. Izgradnja ili modifikacija unutrašnjih plovnih puteva;
10.7. Projekti za prevenciju poplava, uključujući modifikacije rečnih kanala (projekti koji nisu uključeni u Aneks 1);
10.8. Brane ili druge instalacije dizajnirane za zadržavanje vode ili skladištenje na dugoročnoj osnovi (projekti koji nisu uključeni u Aneks 1);
10.9. Izgradnja ili modifikacija tramvaja, povišenih ili podzemnih železnica, visećih linija ili sličnih linija određene vrste, koje se koriste isključivo ili uglavnom za prevoz putnika;
10.10. Instalacije naftovoda i gasovoda i cevovodi za transport tokova CO2 u svrhu geološkog skladištenja (projekti koji nisu obuhvaćeni Aneksom I).
10.11. Crpljenje podzemnih voda i veštačke šeme dopune podzemnih voda (projekti koji nisu uključeni u Aneks 1);
10.12. Radovi na prenosu vodnih resursa između rečnih slivova (projekti koji nisu obuhvaćeni Aneksom 1).

11. Turizam i slobodno vreme
11.1. Skijaške staze, ski-liftovi, žičare i prateće aktivnosti;
11.2. Turistička naselja i hotelski kompleksi izvan urbanih područja i prateći razvoj;
11.3. Stalni kampovi i kamp mesta;
11.4. Tematski parkovi;
11.5. Infrastrukturne instalacije u zaštićenim zonama koje nisu obuhvaćene prostornim planovima.

12. Ostali projekti
12.1. Trajne trkačke i test staze za motorna vozila;
12.2. Postrojenja za odlaganje otpada (projekti koji nisu obuhvaćeni Aneksom 1);
12.3. Postrojenja za tretman otpadnih voda (projekti koji nisu obuhvaćeni Aneksom 1);
12.4. Mesta za odlaganje mulja (projekti koji nisu obuhvaćeni Aneksom 1);
12.5. Skladištenje starog gvožđa i drugih metala, uključujući i otpadna vozila;
12.6. Postrojenja za proizvodnju veštačkih mineralnih vlakana (projekti koji nisu obuhvaćeni Aneksom 1);
12.7. Postrojenja za povraćaj ili uništavanje eksplozivnih materija;
12.8. Mesta za odlaganje industrijskog neopasnog otpada;
12.9. Mesta za skladištenje i preradu mrtvih i neželjenih životinja (projekti koji nisu obuhvaćeni Aneksom 1);
12.10. Prehrambena industrija (projekti koji nisu obuhvaćeni Aneksom 1 ili odjeljkom 7 gore).
12.11. Svaka promena ili proširenje projekata datih u Aneksu I ili Aneksu II koji su već odobreni, izvršeni ili u procesu izvršenja, a koji mogu imati značajne štetne uticaje na životnu sredinu (promena ili proširenje nisu obuhvaćeni Aneksom I);
12.12. Projekti u Aneksu I, preduzeti isključivo ili uglavnom za razvoj i testiranje novih metoda ili proizvoda i ne koriste se više od dve (2) godine.

ANEKS 7 - LISTA AKTIVNOSTI KOJE SU PREDMET OPŠTINSKE EKOLOŠKE DOZVOLE

LIST OF THE ACTIVITIES THAT LIABLE SUBJUGATES TO THE MUNICIPAL ENVIRONMENTAL PERMIT

1. Auto-services,

2. Car-washes,

3. Auto serices with vehicles out of use up to 20 pieces.

4. Outlets of the gas (LNG) to 5 m^3;

5. Petrol station with capacity up to 50 m^3;

6. Saw for wood material

7.Factory for wood processing, joinery, etc. up to 1000 m^3/year.

8. Furnace for production of bread and other flour products;

9. Sewage wastewater network and their rehabilitation with the length to 5 km

10. Construction and the rehabilitation of water supply, in lengths up to 5 km

11. Reconstruction of existing roads and construction of new road axes (length up to 5 km);

12. butcheries;

13. Production of lime

14. Production of concrete and prefabricated elements, tiles etc. capacity designed to 2m^3 concrete / hour

15. Storage of construction and demolition waste for the Municipalities that have less than 60.000 inhabitants

16. Growth of fish in artificial ponds, surface to 300m^2
17. Swimming pools, without hotel facilities and auxiliary buildings

18. Marble processing workshops

19. Construction of collective housing buildings and services (catering, trade, commercial, business, etc.) with the surface based on 450 m2 or total area of the building over 1500 m^2

20. The activity of compost, with total amount, up to 100 m^3or 40 tons/year.

21. Warehouse for fertilizer and pesticide

22. Food service facilities (kebab, confectionery, popular kitchen, retorants etc.)

23. Places or centers for the collection and accumulation of waste, which is stored solic waste (plastic, paper and glass), in quantities up to 30 t

24. Installations for the intensive rearing of poultry, swine, cattle and large flocks that have less than: 5000 birds; 250 pigs; 50 cattle; 500 small livestock`s.

25. Installations for harnessing of wind power for energy production, up to 100kW/h.

26. Solar power systems and Photovoltaic systems of energy/ steam production, up to 10(kW/ h.

27. Stations for mobile telephone.

28. Places of the livestock in open and closed places.

29. Storage and trading points of building materials.

30. Craft centers

31. Services (servicing of technical and electronic equipment)

32. Photographic studios

33. Manufacture of plastic doors and Windows

ANEKS 8 - POSTOJEĆI SISTEMI KOMERCIJALNIH BANAKA (RFI) ZA EKOLOŠKI PREGLED (SKRINING) I UPRAVLJANJE OKOLINOM

(da se utvrdi)